

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKOKUL 3. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEDİĞİ METNİ
ANLAMASINDA MÜZİKAL NÜANS VE RİTMİK YAPILARIN
ETKİSİ

GÖKHAN EM

BOLU, 2019

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKOKUL 3. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEDİĞİ METNİ
ANLAMASINDA MÜZİKAL NÜANS VE RİTMİK YAPILARIN
ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Gökhan EM

Danışman

Doç. Dr. Sadık YÖNDEM

BOLU, TEMMUZ 2019

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Gökhan EM tarafından hazırlanan “İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediği Metni Anlamasında Müzikal Nüans Ve Ritmik Yapıların Etkisi” adlı çalışma, jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir. (26.07.2019)

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Doç. Dr. Sadık YÖNDEM
Üye : Prof. Dr. Dolunay AKGÜL BARIŞ
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Muhittin ÖZDEMİR

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Prof. Dr. Türkan ARGON
Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

ETİK UYGUNLUK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediği Metni Anlamasında Müzikal Nüans ve Ritmik Yapıların Etkisi” başlıklı çalışmanın yazılmasında bilimsel ve etik kurallara uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunduğumu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Gökhan EM

06/07/2019

Çalışmam boyunca desteklerini esirgemeyen teşekkürlere layık *tüm aileme ve dostlarıma...*

ÖNSÖZ

Araştırma boyunca desteğini esirgemeyen, bilime katkı sağlamayı amaçlayan herkese teşekkürlerimi sunuyorum. Araştırmanın her aşamasında büyük bir kararlılık ve sabırla yanımda olan değerli danışmanım Doç. Dr. Sadık Yöndem'e, bu süreçte elinden gelen yardımı esirgemeyen Prof. Dr. Zeynep Yöndem'e, araştırma sürecinde bana çok değerli vaktini ayıran ve beni araştırmaya motive eden Dr. Öğr. Üyesi Sevilay Yıldız'a, araştırmaya olan katkılarından dolayı Dr. Öğretim Üyesi Muhittin Özdemir ve Prof. Dr. Dolunay Akgül Barış'a ve araştırmaya fikir danışmanlığında bulunan Prof. Dr. Ahmet Serkan Ece'ye teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca Gölbaşı Atatürk İlköğretim Okulu yönetimi ve öğretmenlerine, hayatımın her evresinde bana inanarak desteklerini esirgemeyen sevgili aileme, beni hayatı boyunca sevgiyle büyütüp bilime yönelten sevgili anneme ve zorlandığımda hep bir adım ötemde olan sevgili Tuna Çelikkıran'a teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ETİK UYGUNLUK BEYANI.....	iv
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ÇİZELGE VE ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	ix
TABLoların LİSTESİ.....	x
ÖZET.....	xi
ABSTRACT.....	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
I.BÖLÜM.....	1
1. Giriş.....	1
1.1. Problem Cümlesi.....	9
1.1.1. Alt Problemler.....	9
1.2. Amaç.....	9
1.3. Önem.....	9
1.4. Sayıtlar.....	10
1.5. Sınırlılıklar.....	10
II. BÖLÜM.....	11
2. Kuramsal Çerçeve ve İlgili Literatür.....	11
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	11
2.1.1. Temel Dil Becerileri.....	11
2.1.2. Anlama.....	14
2.1.3. Dinleme ve Dinlediğini Anlama.....	16
2.1.4. Müzik ve Müzik Eğitimi.....	18
2.2. İlgili Araştırmalar.....	23
III. BÖLÜM.....	36
3. Yöntem.....	36
3.1. Araştırmanın Modeli.....	36
3.2. Çalışma Grubu.....	38
3.3. Veri Toplama Aracı.....	40

3.4. Verilerin Toplanması	40
3.4.1. Müzikal Dinamikler İle Yeniden Düzenlenmiş Metinlerin İçeriği.....	43
3.5. Verilerin Çözümlemesi	46
IV. BÖLÜM.....	48
4. Bulgular ve Yorum.....	48
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	48
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	50
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	51
V. BÖLÜM.....	54
5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler.....	54
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	54
5.2. Öneriler	56
5.2.1. Ebeveynlere ve Öğrencilere Yönelik Öneriler.....	56
5.2.2. Öğretmenlere ve Okul Yönetimine Yönelik Öneriler.....	56
5.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	57
KAYNAKLAR.....	58
EKLER.....	67
EK-1: Etik Kurul Raporu	68
EK-2: Araştırma İzni.....	69
EK-3: Veli Bilgilendirme Formu	70
EK-4: Gönüllü Bilgilendirme Formu	71
EK-5: Dinleme Anlama Başarı Testi	75
EK-6: Müzikal Dinamiklerle Yeniden Yapılandırılmış Dinleme Metinleri	77
ÖZ GEÇMİŞ.....	85

ÇİZELGE VE ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil 1.1: Anadil öğretimin etkinlik alanları	3
Çizelge 3.1: Müzikal dinamiklerle yeniden yapılandırılmış dinleme metinlerinde kullanılan bazı ritmik yapılar ve nüanslar	46

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo 3.1: Öntest-sontest eşleştirilmiş kontrol gruplu desen.....	37
Tablo 3.2: Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin.....	39
Tablo 3.3: Deney ve kontrol gruplarının öntest sonuçlarına.....	39
Tablo 3.4: Araştırmanın uygulama süreci.....	42
Tablo 4.1: Deney grubundaki öğrenciler üzerinde kullanılan nüans değişkeninin öntest-sontest ölçümü karşılaştırılması.....	48
Tablo 4.2: Deney grubu öğrencileri tarafından öntest ve sontestte bulunan soruların cevaplanma oranı	49
Tablo 4.3: Deney grubundaki öğrenciler üzerinde kullanılan ritmik yapıların öntest-sontest ölçümü karşılaştırılması.....	50
Tablo 4.4: Deney grubundaki öğrenciler üzerinde kullanılan ritmik yapıların ve nüansların öntest-sontest ölçümü karşılaştırılması	51
Tablo 4.5: Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin öntest-sontest puanlarının karşılaştırılması.....	52
Tablo 4.6: Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin öntest-sontest puanları.....	52
Tablo 4.7: Deney grubu öntest-sontest puan karşılaştırılması.....	52

ÖZET

İLKOKUL 3. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEDİĞİ METNİ ANLAMASINDA MÜZİKAL NÜANS VE RİTMİK YAPILARIN ETKİSİ

EM, Gökhan
Yüksek Lisans Tezi
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Sadık YÖNDEM
Temmuz-2019, xvi+85 sayfa

Bu çalışmada müziğin bazı dinamiklerini dinleme metinleri içerisinde kullanarak, öğrencilerin dinledikleri metinleri anlamasını kolaylaştırmak ve karşı tarafa dinletmek amaçlanmıştır. Bu amaçla dinleme metinlerinde müzikal nüans ve ritmik yapılar kullanılmıştır. Bu araştırmanın, akademik eğitim hayatımızın büyük bir kısmını kaplayan dinleme eylemini çeşitleyerek öğrencilere daha kolay yollar sunması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırma 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ankara ili Gölbaşı ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Atatürk İlköğretim Okulu'nda öğrenim gören 78 üçüncü sınıf öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Bu çalışmada yarı deneysel desenlerin içerisinde bulunan eşleştirilmiş desen öntest-sontest model kullanılmıştır. Araştırmada deney ve kontrol gruplarına öntest olarak Bulut ve Karasakaloğlu (2012) tarafından geliştirilen "Dinleme-Anlama Başarı Testi" uygulanmıştır. Daha sonra müzikal dinamiklerle yeniden yapılandırılmış olan metinler deney grubuna uygulanırken, kontrol grubuna uygulanan metinlerde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Araştırma birer hafta arayla yapılmış ve 7 hafta sürmüştür.

Çalışmada verilerin analizinde SPSS 23. (IBM) paket program kullanılmıştır. Bağımlı değişkenler arasındaki farkın saptanmasında "Paired Sample t Test" bağımsız değişkenler arasındaki farkın tespitinde ise "Independent Sample t Test" kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre; dinleme metinlerinde müzikal nüans ve ritmik yapıların kullanılması istatistiki olarak anlamlı çıkmamıştır fakat deney grubu öntest-sontest puan farkları arasında gözle görülür bir artışın olduğu gözlenmiştir. Ayrıca metinlerde

kullanılan ritmik yapıların nüanslara nazaran daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır fakat nüansların da öğrencileri olumsuz etkilemediği gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Müzik Eğitimi, Dinlediğini Anlama, Müzikal Dinamikler.

ABSTRACT**THE EFFECT OF MUSICAL NUANCE AND RHYTHMIC
STRUCTURES ON THE LISTENING COMPREHENSION OF
3RD GRADE STUDENTS**

EM, Gökhan

Master Thesis

Department of Fine Arts Education

Department of Musical Education

Supervisor: Ass. Prof. Sadık YÖNDEM

July-2019, xvi+ 85 Pages

In this study, it is aimed to ease for students to listening comprehension and make opponent listen by using some of dynamics of music in listening text. For this purpose, musical nuance and rhythmic structures were used in listening text. This study is thought to be important as it will provide easier ways for students by diversifying the act of listening that covers a large part of our academic education life.

The study was conducted on 78 third grade students studying in Atatürk Primary School attached to Ministry of Education in Gölbaşı district of Ankara province in 2018-2019 school year. In this study, paired design pretest-posttest design in quasi-experimental designs. In the study, “Listening Comprehension Achievement Test” developed by Bulut and Karasakaloğlu (2012) was applied to the experimental and control groups as pretest. Afterwards, the texts that restructured with musical dynamics were applied to the experimental group, while the text applied to the control group was not changed. The study was conducted with one week intervals and lasted 7 weeks.

SPSS 23. (IBM) packaged software was used in the analysis of the data in the study. “Paired Sample t Test” was used to determine the difference between dependent variables and “Independent Sample t Test” was used to determine the difference between independent variables. According to the analysis results; using of musical nuance and rhythmic structures in the listening texts was not statistically significant however there was a significant increase in the pretest-posttest score differences of the experimental group. In addition, it was concluded that the rhythmic structures used in

the texts were more effective than the nuances however, the nuances were not affect the students negatively.

Key Words: Music, Music Education, Listening Comprehension, Musical Dynamics.

KISALTMALAR LİSTESİ

- BAİBÜ** : Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
- TDK** : Türk Dil Kurumu
- Akt.** : Aktaran
- Bkz.** : Bakınız
- MDYYDM** : Müzikal Dinamiklerle Yeniden Yapılandırılmış Dinleme Metni
- DABT** : Dinleme-Anlama Başarı Testi

I.BÖLÜM

1. Giriş

İnsanlar algıladığı sesler ile iletişim kurabilme, öğrenme gibi temel yaşam fonksiyonlarını sağlayabilirler. Ses, iletişim kurmanın en önemli unsurlarından biridir. İnsan için önemli bir diğer nokta ise, dinlediği sesleri doğru algılayabilmektir. Bir kaynaktan çıkan ses dalgalarının kulağımız tarafından toplanmasından beyindeki merkezlerde algılanmasına kadar olan sürece işitme denir. İnsanda işitme anne karnında başlamaktadır. Yapılan araştırmalar işitmenin insanda anne karnında 18. haftada başladığını ve 30. haftada olgunlaştığını göstermektedir (Pujol R, Lavigne-Rebillard, 1992, Akt. Beken, Önal, Kemaloğlu, 2014: 58). Bunun yanı sıra gebelik dönemindeki bir bebeğin kulağındaki salyangozun hamilelik sürecinde olgunlaştığı ve 2 yaşındaki bir çocuğun da bir yetişkinle aynı işitme kabiliyetine sahip olduğu yapılan araştırmalarda görülmektedir (Sağlam, 2015: 30). İşitmeyi insanın ilk kullandığı duylardan biri olarak gösterebiliriz.

Duyu organlarımız, farklı yollarla etrafımızdaki çevresel faktörleri algılayabilmemize yardımcı olmaktadır. Doğumdan itibaren çevremizi tanımak için, çeşitli duyu organlarımızı kullanırız. Böylelikle öğrenme sürecimiz de başlamış olur. Öğrenmek için görme, işitme ve dokunma fonksiyonlarını kullanırız. İşitme duyusunun bebeklikten çocukluğa kadar olan süreçte öğrenme ve algılamayı doğrudan etkilediği düşünülmektedir. Bebeklerde sinir sisteminin erken yaşlarda uyarılmasının, onlara daha iyi bir öğrenme yeteneği sağlayacağı yapılan araştırmalarda belirtilmiştir (Sağlam, 2015: 27).

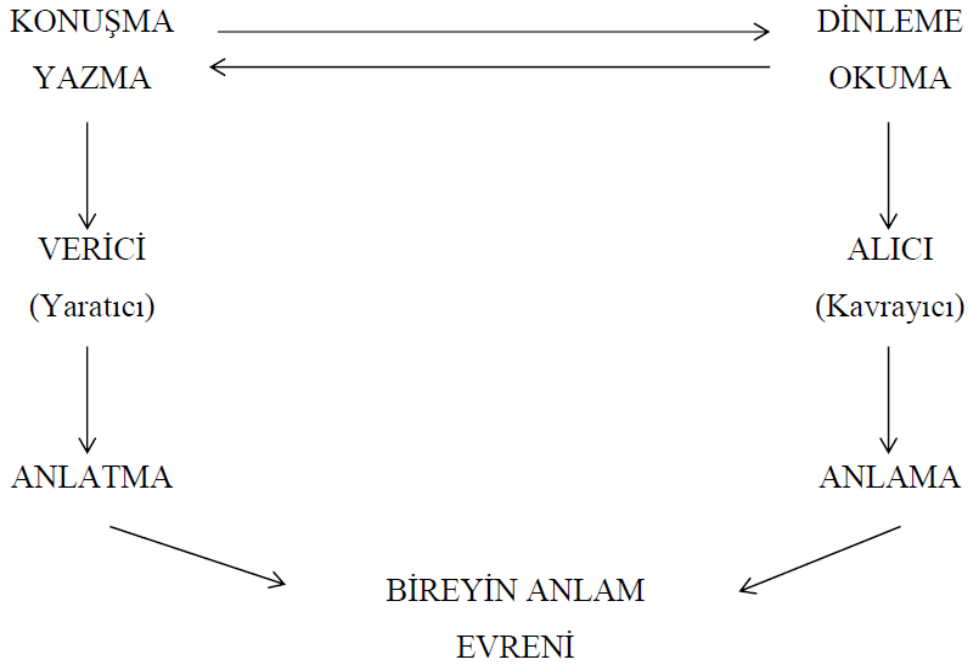
Alıcı hücreler, dış çevredeki fiziksel enerjileri sinirsel enerjiye dönüştürür. Bu sinirsel enerji beyinde işlendiğinde ortaya algısal bir enerji çıkar. Bu sırada yapılan

işleme algılama, ortaya çıkan ürüne algı denir (Sağlam, 2015: 27). Bir başka deyişle algı, “Psikoloji ve **bilişsel bilimlerde** duyuşsal bilginin alınması, yorumlanması, seçilmesi ve düzenlenmesi anlamına gelir. İngilizce algı kelimesi (perception) Latince "almak" anlamına gelen capere, kelimesinden gelir. Önündeki per takısı "tamamen" anlamındadır”(Eryayar, 2011: 126). Algılama hem anlık gelişebilir, hem de uzun vadeli olabilir. İnsan beş duyu organı vasıtasıyla algılayabilir. Bunların koklama, dokunma, görme, işitme ve tatma olduğu bilinir. İşitmek ve dinlemek birbirinden farklı eylemlerdir. İşitmek fizyolojik bir süreçtir. Dinleme ise algılama sürecidir. Fizyolojik olarak işitme, ses dalgalarının dış kulaktan kulak zarına iletildiği, orta kulakta mekanik titreşimlere, içkulakta da beyne giden sinir akımlarına dönüştüğü bir süreçtir (Ergin ve Birol, 2000: 21). Dinleme, duyma mekanizmalarından geçen bilginin kaydedilip kullanıma hazır hale gelmesidir. Bu açıdan dinleme, duymanın da ötesinde zihinsel bir süreçtir (Aytan, 2011: 9).

İnsanlar doğumundan itibaren dinleme becerisini kullanarak çevresini tanımaya çalışır yani dinleme becerisi insanın kazandığı **ilk dil** becerilerindedir. Kişiler özellikle dinleme becerisi ile öğrendikleri kelimelerle anlama kabiliyetini geliştirirler (Bulut, 2013: 17). Dinleme, insanın yaşamının ilk evresinde etkili bir öğrenme yöntemidir. Fakat sonrasında bazı değişkenlerden dolayı (biyolojik, psikolojik, fiziki, ortam vb.) etkisinin azaldığı düşünülmektedir. Yapılan araştırmalar öğrencilere dinlemenin bir eğitim olarak verilmesi gerektiğini ve dinlemenin eksikliğini belirtmektedir. İşitmenin de ötesinde dinlemek psikolojik bir süreçtir ve öğrenilmesi gerekir. İşitme, isteğimiz dışında gerçekleştirilirken dinleme, belli bir amaç doğrultusunda yapılan öğrenilmesi gereken bir beceridir (Aktaş ve Gündüz, 2001, Akt. Aytan, 2011: 9). *“Dinleme aynı zamanda bir zevk alma yoludur. Dinleme öğrenilir. Öyleyse öğrencilerin dinlemeyi de öğrenmeleri gerekir. Dinlemeyi öğrenmek, okumayı öğrenmek kadar önemlidir. Aslında dinleme kulak yoluyla okumadır”* (Özdemir, 1987 Akt. Aytan, 2011: 10). Dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi temel dil becerilerinin birbirleri ile denge içerisinde geliştirilmeleri amaçlanmalıdır. Çünkü dil gelişim sürecinde bu öğrenme alanları birbirini etkilemekte ve tamamlamaktadır (Sever, 2011: 27). Yapılan araştırmalar, dinleme ve okuma gibi temel dil becerilerini geliştirmenin birbirini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bulut (2013) yaptığı çalışmada verilen etkin dinleme

eğitiminin öğrencilerin okuduğunu anlama başarılarındaki değişimin, dinlediğini anlama başarılarındaki artıştan etkilendiğini belirtmiştir.

Şekil 1.1: Anadil öğretimin etkinlik alanları

Algılama, öğrenme sürecinde önemli bir yer tutar. Algılama sürecindeki eksiklikler anlamının gerçekleşmemesine sebep olur. Öğrenme sürecinde kişinin mesajı doğru biçimde alması önemlidir. Birey kendisine gönderilen mesajları birçok farklı yolla alabilir. Fakat en etkilileri, görmek ve işitmektir. Bu açıdan bakıldığında okuma ve dinleme becerilerini geliştirmek öğrencilerin bilgileri anlamlandırmasına katkı sağlar (Bulut, 2013: 19). Araştırmalar ilköğretim öğrencileri genellikle zayıf dinleyiciler olduğunu göstermektedir (Doğan, 2007: 264). Okul hayatı boyunca nerdeyse her dersi dinleyerek anlamak zorunda olan öğrencilerin dinleme konusunda problemler yaşamasının, akademik başarısını doğrudan etkileyeceği düşünülmektedir. Ayrıca dinlemenin öğrenilmesi gereken özelliklerimizden biri olduğu düşünülmektedir. Bu konuda yapılan birçok araştırma, etkin dinleme eğitimi alan çocukların almayanlara göre daha iyi dinleyiciler olduğunu göstermektedir.

Bulut (2013) araştırmasında 4. Sınıf öğrencilerine 8 hafta boyunca verdiği etkili dinleme eğitiminin sonunda etkin dinleme eğitiminin, öğrencilerin dinlediğini anlama, okuduğunu anlama ve kelime hazinesi düzeylerinin gelişimine olumlu katkı sağladığı bulgusuna ulaşmıştır. Cihangir (2000) üniversite öğrencilerine 6 hafta boyunca 90 dakikalık bir oturum şeklinde etkin dinleme eğitimi vermiş. Araştırma sonunda, etkin dinleme becerisini geliştirmeye yönelik eğitim programının, üniversite öğrencilerinin başkalarını dinleme becerileri üzerindeki etkisinin olumlu olduğu ve bu etkinin eğitimden sonra da devam ettiğini saptamıştır. Dinleme becerisinin geliştirilebilir becerilerimizden biri olduğu, öğretiminin ihmal edildiği ve eğitilmesi gereken bir dil becerimiz olduğu düşünülmektedir.

Bazı değişkenler algımızı olumsuz etkileyip, dikkatimizi toplamamızda problemler yaratabilir. Bu problemler, dinleyici, anlatan, ortam veya materyallerden kaynaklanabilir. Algıyı etkileyen etmenler iç ve dış etmenler olarak iki gruba ayrılır. İç etmenler; gereksinimler, zihni tutumlar, hazır bulunma, telkin gibi etmenler olup fizyolojik ya da psikolojik kökenlidir (MEB, 2004 Akt. Sağlam, 2015: 28). Dış etmenler ise; farklı algılama süreçlerinde çeşitli eşyalar ve varlıkların boşluktaki özellikleri ve bize etkileme biçimleri olabilir. Bunlar (Ünlü, 2001, Aydın, 2002 Akt. Sağlam, 2015: 28);

- Yakınlık; birbirine yakın olan uyaranların, aynı nesnenin parçalarıymış gibi gruplanmasına denir.
- Benzerlik; birbirine benzer nesnelerin (büyüklük, şekil, kalite vb.) nesnelerin birbirinden farklı olarak değil de, bir grup olarak gözlenmesine denir.
- Tamamlama; bireylerin, görsel dünyada algıladıkları uyaranlarda var olan boşlukları doldurarak örgütleme ve bu yolla da kopuk parçalar yerine, bütün bir nesne algılama eğilimleridir.
- Süreklilik; birbiriyle ilişkili görünen nesnelerin algısal alanda aynı yönde seyretmesidir.

Araştırmamızda dinlemenin bir algılama süreci olduğunu daha önce belirtmiştik. Bu bağlamda yukarıda bahsi geçen iç ve dış etmenlerin dinleme sürecini

etkilemesinin kaçınılmaz olduğu düşünölmektedir. Dinlemeyi oluşturan unsurlar konuşmacı, içerik, ortam ve dinleyicidir. Dinlemeyi etkileyen faktörler ise şöyle sıralanabilir:

- Fiziksel nedenler.
- Konunun özelliği (Konuya ilgi duymak).
- Duygusal nedenler: Dinleyicinin hassas olduğu bir konuyu hedef alan sözler dinleyicinin zihninde hoş karşılanmaz. Bu gibi durumlarda dinleyici savunmaya geçip konuşmacı yargılanmaya ve eleştirilmeye başlayabilir.
- Psikolojik nedenler: İnsanlarda düşünme hızı konuşma hızından daha fazladır. Düşünme hızı konuşma hızının yaklaşık üç dört katına kadar çıkabilir. Hatta düşünme hızı, konuşma hızının altı katına kadar çıkabilmektedir. Bu sebepten dolayı dinleyici kendini sıkça, söylenenden bir adım önde bulabilir. Konuşmacının, dinleyicinin düşünce hızına yetişmesi imkânsızdır. Çünkü düşünme hızı ve konuşma hızı arasında çok büyük bir fark vardır. O anda meydana gelen dikkat dağıtıcı şeyler dinleyicinin dikkatinin dağılmasına neden olur. İnsan dakikada ortalama 125 sözcük konuşurken düşünce hızı ortalama 500 sözcük civarındadır. Zihin farklı ilgi alanlarıyla meşgul olup söylene bazı şeyleri kaçırabilir. Dinlemek için iç sessizliğimizi korumalıyız. Dinlenenlerin tam ve doğru anlayabilmek için iç konuşmalar en aza indirilmeli hatta terk edilmelidir (Mackay, 1997: 13, Özbay, 2009: 172-173, Özer, 2002: 171 Akt. Aytan, 2011: 11).

Dinleyiciyi olumsuz etkileyen bu unsurların çözümü için birçok çalışma yapılmıştır. Bulut ve Karasakaloğlu'nun (2012) üçüncü sınıf öğrencileri ile yaptıkları çalışmada; görsel destekli dinleme metinlerinin, normalden daha etkili olduğu saptanmıştır. Yazkan'ın (2000) üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri ile yaptığı araştırmada; dramatizasyonun dinlediğini anlamayı kolaylaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Dinleyicinin dikkatini toplaması için bunun gibi farklı yollar izlenebilir.

Ses, dikkat çekmek için kullanılan önemli unsulardandır. Örneğin; tiyatro oyunlarında ses alçaltılarak ya da yükseltilerek duygu durumları ifade edilmeye çalışılır.

Birinin dikkatini çekmek için sesimizi bir anda yükseltebiliriz. Dışarıdan gelen ani korna sesi bizi etkileyebilir. Çok alçak sesle konuştuğumuzda, dinleyici anlamak için bize yaklaşır ve daha dikkatli dinler. Öte yandan çocukluğumuzdan bu yana kimsenin unutmadığı tekerlemeler vardır. Oyun oynarken yaptığımız sayışmalar vardır. Bu sayışmalar birinci sınıf kitaplarında kolay hatırlamayı sağladığı için yer almaktadır. Annemizin söylediği ninniler de küçük yaşta duymamıza rağmen unutmadığımız bir diğer yapılardandır. Bahsi geçen tekerleme, sayışma ve ninniler, genellikle ritmik karaktere sahip olmasının yanında müzikal kimliği de olan yapılardır. Bu bağlamda ritmik karakterlerin hatırlamamıza önemli katkıları olduğu düşünülmektedir.

Atatürk'ün İzmir Kız Öğretmen Okulu'nda bir konuşmasında müzik hakkında *“Hayatta müzik gerekli değildir. Çünkü hayat müziktir. Müzikle ilgisi olmayan varlık insan değildir. Eğer söz konusu olan hayat insan hayatı ise müzik mutlaka vardır. Müziksiz hayat zaten var olamaz. Yalnız müziğin çeşidi incelemeye değerdir.”*Sözleriyle müziğin önemini anlatıp, müziğe verdiği değeri aktarmıştır (Tarman, 2013: 176). İnsan hayatında müzik, davetsiz bir misafir gibidir. Hayatımızda istesek de istemesek de hep vardır ve diğer sanat dallarına nazaran daha geniş kitlelere hitap eder. Bazen farklı sosyo-ekonomik düzeyde insanlar bazen de farklı kültüre sahip insanlar müzik çatısı altında birleşebilir. Müzik farklı yaşlardaki insanlara hitap edebilir hatta farklı yaş gruplarındaki insanları aynı çatı altında toplayabilir. Bunların yanı sıra müziğin hayatımızın her döneminde bulunmasının bize birçok faydası vardır. Müziğin insan hayatında bulunması her döneminde insana önemli katkılar sağlar.

İlkokul ve ortaokul çağındaki çocuklar için yapılan müzik araştırmalarına baktığımızda; Almanya'nın Berlin şehrindeki 7 İlkokulda 6 yıl süren deneysel bir araştırmanın sonucunda, öğrencilerin müzik eğitimi ile sosyal yeterliliklerinde ve karar verme becerilerinde önemli derecede artış olduğu saptanmıştır (Bastian, 2000, Akt. Sungurtekin, 2005: 4). Persellin (1999) Orff temelli müzik eğitiminin görsel-uzaysal performans üzerindeki etkilerini ortaya koymak için yaptığı deneysel çalışmada; 5-6 yaş grubundan olan 13 çocuğa haftada üç saat olmak üzere 6 haftalık Orff yöntemiyle müzik eğitimi vermiştir. Çalışmanın sonucunda; Orff yöntemiyle gerçekleştirilen müzik eğitiminin, çocukların görsel-uzaysal performansı üzerinde anlamlı derecede etkili

olduğu saptanmıştır (Bilen, 2003, Akt. Sungurtekin, 2005: 5). Langfit'in (1994) çalışmalarında, eğitim hayatında başarı isteyen öğrenciler için müzik eğitiminin önemini vurgulamaktadır (Öztosun Çaydere, Bulut Alır, 2017: 2061).

Müzik, içerisinde birçok yapıyı barındıran bir sanat dalıdır. Bunlardan en temel olanları ses, ritim ve armonidir. Ritim, zamanın belli bir süre içinde eşit veya değişik uzunluktaki parçacıklara bölünmesidir (Feridunoğlu, 2004: 13). Ritmi, müziğin içerisinde ayrı bir dünya olarak ele alabiliriz. Platel ve arkadaşları (1997) yaptıkları araştırmalarda, ritim duygusunun beynimizin sol-alt ön-alın (sol inferior frontal girus) bölgesindeki Girus İnsula olarak adlandırılan bölge ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Aynı çalışmada, perdeyi ayırt etme özelliğinin sol Kuneus ve Prekuneus ile ilişkili olduğu görülmüştür. Buna karşın tınının ayırt edilmesinin sağ ön-alın ve şakak bölgeleri (sağ frontal ve temporal) tarafından kontrol edildiği saptanmıştır. Yani sağ yarımküre ezgi ve vurguları tanımlarken, dil ve çözümlene yetisini denetleyen sol yarımküre, ritim ve nota gibi daha çok müziğin çözümsel yönleriyle ilgilenmektedir (Zatore, 1984 Akt. Köyel, 2017: 31). Platel ve arkadaşlarının araştırmasında görüldüğü üzere ritim ve dil beynimizin sol lobuyla ilişkilidir. Hem bu araştırma hem de daha önce yapılmış araştırmalar göstermektedir ki, ritim çocuklar üzerindeki dil gelişiminde önemli yere sahiptir. Zaten günümüz eğitim sisteminde de dili geliştirmek için ritmik yapılar kullanılmaktadır. Okullarımızdaki ilköğretim müfredatına bakıldığında sayısma ve tekerlemelerin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca ritim algısının kekemeliğin tedavisinde kullanıldığı araştırmalar mevcuttur (Köyel, 2017).

Nüanslar müziği monotonluktan kurtaran ve müziğe ifade kazandıran önemli yapılarıdır Müzikte nüans; bir müzik eserini yorumlarken tempoda, cümleme de, sesin gücünde, sesin renginde ve artikülasyonda yapılan değişikliklere denir (Turgay, 2002: 2). Nüanslar, müziğe hareket getirdiği için algımızı canlı tuttuğu düşünülmektedir. Müzik içerisinde icracıyı farklı şekillerde düşünmeye iterken, dinleyicinin de müzikten kopmamasını sağlar.

Bu çalışmada, ritim ve nüansın dinlediğini anlamaya olan etkisi detaylandırılmıştır. İnsan zihninde hatırlamanın kolaylaşması için müziğin bazı

dinamiklerinin etkili olacağı düşünülmektedir. Müziğin ve dinamiklerinin insan hayatına kattıkları yukarıdaki araştırmalarda belirtilmiştir. Hatta müziğin dinleme çalışmalarındaki etkisi kanıtlanmıştır. Mann (1979) doktora tezinde dinleme metinlerinin ses efektleri ve müzik ile dinletilmesinin 4. Sınıf öğrencileri üzerinde etkili bir yöntem olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sis ve Başpınar Yörük (2017) yedinci sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada müzik ile dinleme çalışmalarının öğrencilerin dinleme başarısına ve dinleme tutumuna katkı sağladığına ulaşmıştır. Bu araştırmada diğer araştırmalardan farkı olarak, müziğin sadece ritim ve nüans öğelerini kullanarak dinlemeye olan etkisine bakılmıştır. Müziğin bazı öğelerini içeren bu dinleme yönteminin; her eğitimcinin yapabileceği bir sistem olacağı düşünülmektedir. Çocukluktan erişkinliğe kadar uzanan eğitim hayatımızın her evresinde büyük bir oranla dinleyerek öğrenmeye çalışıyoruz. Eğitim sistemimiz; daha çok öğretmenin aktif olarak anlattığı, öğrencinin ise dinleyerek anlamaya çalıştığı bir yapı üzerine kuruludur. Eğitim sistemimizin mevcut yapısından dolayı, dinleme çalışmalarının önemli olduğu düşünülmektedir. Dinleme çalışmalarının yeterli olmadığı araştırmalarda vurgulanmıştır. Doğan ve Özçakmak (2014) 1998-2013 yılı arasındaki dinleme tezlerini derledikleri çalışmada; anlama becerilerinden okuma becerisi ile yapılan araştırmalar ile karşılaştırıldığında, dinleme çalışmalarının yeterli olmadığını ve ihmal edildiğini vurgulamıştır. Kardeş, Çetinkaya ve Kaya (2018) 2005-2017 yılları arası dinleme çalışmalarını araştırmalarında derlemişlerdir. Dinlediğini anlamanın eğitim hayatımızda önemli olduğunu, her öğretmenin dinlediğini anlama eğitimi almasını gerektiğini, dinleme çalışmalarının son yıllarda düşüş yaşadığını ve dinleme çalışmalarının yetersiz olduğunu vurgulamışlardır. Dinleme, müziğin olmazsa olmazıdır. Müzik, dinlemeden yapılabilecek bir eylem değildir. İnsandaki müzik kabiliyeti dinleyerek gelişir. Bu sebeple iyi müzisyenler öncelikle iyi dinleyicilerdir. Dinlediğini anlama alanının müzik sanatı ile bağının kuvvetli olduğu düşünülmektedir. Fakat ülkemizde müzik ile dinlediğini anlama çalışmalarının yetersiz olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın dinlediğini anlama ve müzik alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Problem Cümlesi

Müzikal nüans ve ritmik yapılarla yeniden yapılandırılmış dinleme metinleri öğrencilerin dinlediğini anlamasını etkilemekte midir?

1.1.1. Alt Problemler

- Müzikte kullanılan gürlük terimleri dinleme metnine uyarlandığında, öğrencilerin dinlediğini anlamasını etkilemekte midir?
- Ritmik karaktere sahip dinleme metinleri, öğrencilerin dinlediğini anlamasını etkilemekte midir?
- Dinleme metinlerine uyarlanan nüanslar ille ritmik yapılar öğrencilerin dinlediğini anlamasını etkilemekte midir?

1.2. Amaç

Bu çalışmada müzikal nüans ve ritmik yapılar ile yeniden yapılandırılan dinleme metinleri ile öğrencilerin dinlediğini anlamasını sağlamak, hatırlamasını kolaylaştırmak ve dikkatini açık tutmak, eğitimcilere ise kullanabileceği yeni yöntemler sunmak amaçlanmıştır.

1.3. Önem

Bu araştırmanın, akademik eğitim hayatımızın büyük bir kısmını kaplayan dinleme eylemini çeşitleyerek öğrencilere daha kolay yollar sunması açısından, öğretmenlere ve öğrenci velilerine bir farkındalık oluşturması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4. Sayılılar

- Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ders dışı zamanlarda, deneysel işlem konusunda yapılan uygulamalarla ilgili iletişime geçerek birbirlerini etkilemeyecekleri varsayılmaktadır.
- Yapılan çalışmada öğrencilerin test sorularına birikimleri doğrultusunda ve içtenlikle cevap verdiği sayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma; 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ankara ilinin Gölbaşı ilçesindeki devlete bağlı okullarda öğrenim gören 3. Sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.

II. BÖLÜM

2. Kuramsal Çerçeve ve İlgili Literatür

2.1. Kuramsal Çerçeve

Araştırmanın bu bölümünde; araştırma ile ilgili kuramsal terimler ve konular ele alınmıştır.

2.1.1. Temel Dil Becerileri

Dil; insanın hayatının her alanında kullandığı bir iletişim aracıdır. Duygu ve düşüncelerimizi aktarırken, öğrenirken, anlatırken ve dinlerken temel dil becerilerimizi kullanırız. Özbay (2005: 15) dilin kullanılmasıyla beraber inanlar arasında sözlü ve yazılı iletişimin başladığını ifade etmektedir.

Dil, insanın dünyadaki yerini ve değerini belirleyen olgudur. Aksan'a (1998: 11) göre dil insan ve toplumdaki ayrı düşünemeyen bir olgudur. Ayrıca dilin, bilim ve sanat gibi alanlarla doğrudan ilgisi bulunur ve bunların oluşmasının temelini sağlar. Toklu (2003: 29) dilin önemli bir iletişim aracı olduğunu belirtmektedir.

Bir milleti meydana getiren en temel unsur olan dil, milleti oluşturan bireylerin anlaşmalarını sağlayan bir araçtır. İletişimin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için bu aracın etkili ve verimli kullanılması gerekir. Kişinin iletişim yeteneğini, dili kullanabilme becerisi belirler (Tekin, 1980: 17). İnsanlar arasında iletişimi sağlayan dil, bir milletin kültürünü oluşturur. Her milletin kendine özgü dili vardır ve birbirleri arasında kültür aktarımını dilleri sayesinde sağlarlar. Bu sebeple toplumlar arasındaki anadil öğretimi, toplumların gelişmesi açısından, önemlidir.

Temel dil becerileri; konuşma, yazma, dinleme ve okumayı kapsar. Anadilin gelişimi için bu becerilerimizin dengeli bir şekilde gelişmesini bekleriz. Türkçe ders programında (2009 Akt. Bulut, 2013: 11) belirtilen genel amaçlarda öğrencilerin dinleme, okuma, yazma, konuşma ve görsel okuma gibi becerilerini geliştirilmesine yönelik program hazırlandığı belirtilmiştir. Bunun yanında öğrencilerin Türkçeyi severek, doğru ve etkili kullanmalarına yönelik kazanımlarda mevcuttur.

2.1.1.1. Konuşma

Temel dil becerilerimizden biri olan konuşma kabiliyetimizi, kendimizi ifade etmek için kullanırız. İnsanda belirli bir yaştan sonra gelişen konuşma yeteneği, hayatımızın her köşesinde kullandığımız bir beceridir. Konuşma, çevremizle iletişim kurmanın en etkili yoludur. Aile, iş ve sosyal hayatımızda iletişim kurmak için konuşma becerimizi kullanırız.

İlkokul çağındaki çocukların kendini iyi biçimde ifade edebilmeleri için anadil eğitimi çok önemlidir. Özellikle konuşma kabiliyetinin gelişimi için diğer dil becerilerinin de gelişimi gereklidir. Öğrencilerin duygu, düşünce ve bilgilerini aktarabilmeleri için konuşma becerisi önemli yere sahiptir. Ayrıca iyi bir iletişim ve öğrenme kabiliyeti açısından konuşma becerisinin gelişimi çok önemlidir (Bulut, 2013: 13).

2.1.1.2. Okuma

Türkçe öğretim programında (2009 Akt. Bulut, 2013: 13) da okuma; görme, algılama, seslendirme, anlama, beyinde yapılandırma gibi göz, ses ve beynin çeşitli işlevlerinden oluşan bir süreç olarak ifade edilmektedir.

Okuma, ilk öğrenildiğinde çocuklar için matematik problemi gibi çözülmesi gereken bir durumken sonrasında psikomotor bir beceriye dönüşmektedir. Hayatımızın olmazsa olmazlarından olan okuma becerisinin, insana kattığı birçok faydası olduğu araştırmacılar tarafından vurgulanmaktadır. Egelioglu'nun çalışmasında, öğrencilerin

okuduğunu anlama düzeylerinin bilgi, kavrama ve uygulama basamağındaki öğrenmelerinde olumlu etki oluşturduğu ortaya konulmuştur. Fidan ve Baykul'un araştırmasında da ilköğretim öğrencilerinin okuduğunu anlama başarılarıyla derslerdeki başarıları arasında olumlu yönde ilişki bulunmuştur (Akt. Çoşkun, 2002: 236).

2.1.1.3. Yazma

Yazma, bilginin toplanması, bilginin edinilmesi ve bilginin ifade edilmesi ile ilgili süreçlerin bütünüdür (Carter ve diğerleri, 2002: 246 Akt. Belet ve Yaşar 2007: 70). Yazma, bireylerin iletişim kurmasını sağlar ve bireylerin öğrenmelerine yardımcı olur. Öğrencilerin yazma becerileri geliştikçe, düşünme becerileri de gelişir, zihinlerini sürekli kullanırlar ve öğrenme sürecini daha etkili duruma getirirler (Raimes, 1983 Akt. Belet ve Yaşar 2007: 70-71).

Yazı yazmak ilköğretim çağındaki öğrencilerin küçük kas gelişimini ve görsel hafızasını olumlu etkileyen bir eylemdir. Hemen hemen öğrencinin ilk kullandığı el becerilerden biridir.

2.1.1.4. Dinleme

Dinleme; seslerin ve görüntülerin farkında olma ve onlara dikkat verme ile başlar. Belirli işitsel işaretlerin tanınmasıyla süren ve anlamlandırılmasıyla son bulan psikolojik bir süreç olarak tanımlanır (Ergin ve Birol, 2000: 15). Bu tanıma göre dinlemenin çaba gerektiren bilinçli bir süreç olduğu söylenebilir.

Dinleme süreci kaynaktan alıcıya mesajın göndermesiyle başlar, mesajı işitmesiyle devam eder ve alıcı tarafından mesajın algılanmasıyla son bulur. Bu süreç içerisinde mesajın algılanması büyük önem arz eder. Kişiyeye gönderilen mesaj beyin süzgecinden geçmeden işitildiğinde bu işlem işitmeden öteye geçemez. Daha öncede belirtildiği gibi dinleme işitmenin de ötesinde psikolojik bir süreçtir.

Sosyal yaşantımızda ve eğitim hayatımızda sürekli kullandığımız ya da kullanmak zorunda kaldığımız dinleme eyleminin kişiden, herhangi bir eğitimi almadan kendiliğinden kazanılması beklenmektedir. Fakat yapılan araştırmalar göstermektedir ki, dinleme eğitimi alınması gereken ve kazanılması gereken bir beceridir.

2.1.2. Anlama

Calp'a göre (2010: 73) anlama, duyulan ses, söz ve anlatımlardan; okunan materyallerden bir sonuç çıkarma, olarak tanımlanmaktadır. Anlamayı, farklı yollarla zihnimize gelen uyarıcıları anlamlandırıp, bir sonuç çıkarma süreci olarak da tanımlayabiliriz.

Temel dil becerileri bakımından ele alındığında anlama iki şekilde karşımıza çıkar. Bunlar anlama boyutunda dinleme ve okuma, anlama boyutunda konuşma ve yazmadır. Anlamanın bu boyutlarında kişi bazen mesajı alan bazen de mesajı veren olabilir.

Kişiler arası iletişimin etkili biçimde olabilmesi için anlamanın çok büyük önemi vardır. Mesajın alıcıya etkili biçimde iletilmesi mesajı alan kişinin anlamasını kolaylaştıracaktır. Mesajı alan kişinin anlama kabiliyeti de iletişimin etkili olabilmesi için önemli bir etkidir.

2.1.2.1. Anlamanın Gerçekleşmesi

Farklı uyarıcılar vasıtasıyla kişiye iletilen bilgilerin zihinde şekillenmesiyle anlama oluşmaktadır. Anlamanın gerçekleşebilmesi için sürecin iyi biçimde işlemesi gerekmektedir. Güneş'e (2007) göre anlama sürecinde düşünme, inceleme, sorgulama gibi birçok zihinsel beceri devreye girmektedir. Devreye giren bu yeni bilgiler önceki bilgi ve deneyimler ile beraber yeniden anlamlandırılarak zihinde yapılandırılmaktadır.

En etkili iki mesaj alma yolu görme ve işitmedir. Hayatımızın her alanında görme ve işitme kabiliyetimiz ile bir şeyleri anlarız. Dışarıdan bize gelen mesajlar genel olarak bu yolla gelir Birey kendine yöneltilen mesajları anlamlandırmada güçlük çekerse anlama gerçekleşemez. Bu sebeple kişiye gönderilen mesajın anlaşılır ve dikkat çekici olması gerekir.

2.1.2.2. Anlamanın Geliştirilmesi

Anlama kabiliyetimizi geliştirmek bize hayatımızın her alanında olumlu katkılar sağlar. Hayatımızda yaptığımız birçok şeyi öncelikle anlamamız gerekmektedir. Anlama kabiliyetimizi ne kadar çok geliştirirsek hayatımızda yaptığımız şeylerin ilk evresini o kadar çabuk geçeriz. Daha sonra geriye sadece pratik yapmak kalır.

Calp'ın (2010: 75) anlamayı geliştirmek için önerdiği eylemler bu şekildedir:

- *Kelime bilgisini zenginleştirmek:* Anlamak için kelimelerin anlamlarının bilinmesi çok önemlidir. İyi bir kelime haznesine sahip olmak için çok okumak gereklidir. Ayrıca iyide bir dinleyici olunması gerekmektedir.
- *Yazı türünü ve planını tanımak:* birçok yazı türü vardır. Bunlardan bazıları makale, kompozisyon, deneme, roman vb. şeklinde sıralanabilir. Bunları tanıyarak okumak, okuyan kişiye ayrı bir üst biliş tanımaktadır. Her yazının planı ve türü, kullandığım metot ve işleyiş sürecine göre farklılık gösterir. Bu değişkenlerin okuyucu tarafından tanınması hem zihni uyanık tutar hem de anlamayı kolaylaştırır.
- *Gezi, gözlem, deney gibi kişisel tecrübelerden yararlanmak:* bireyin eski bilgileri ile yeni bilgileri arasında bağ kurması, bilginin daha kalıcı olmasını sağlar. Bunun için önceden tecrübe edilen deneyler, gezilen ve görülen yerler kişinin anlamasını ve anlamlandırmasını olumlu etkilemektedir.
- *Konferansları, açık oturum ve bilimsel toplantıları izlemek, çeşitli tartışmalara katılmak:* Bu gibi etkinliklerde bulunmak üzerinde durulan konuya farklı pencereden bakmayı sağlar ve anlama kabiliyetimizi geliştirmemize yardımcı olur.

2.1.3. Dinleme ve Dinlediğini Anlama

Dinleme, kulak vasıtasıyla işittiğimiz seslerin zihin süzgecinden geçerek anlamlandırılmasına denir. Dinleme işitmenin de ötesine psikolojik bir süreçtir. Yani dinlemeye bir nevi kulak yoluyla okuma diyebiliriz. Dinlediğimiz sesin frekansını anlayıp, o sesi doğru biçimde karşıya yansıtıyorsak buna da müziksel dinleme denir. Dinlemeyi, konuşulanı anlama olarak da ifade edebiliriz. Sosyal yaşantımızda ve akademik eğitim hayatımızda bolca kullandığımız bir beceridir. Hatta Türkçe ders müfredatında kendine yer edinmiş kazanımlardan biridir. Dinlemenin farklı kişilerce çeşitli olarak tanımlanmıştır.

Hampleman'a (1958) göre dinleme söylenen kelimelere dikkat ederek, onları anlamaya çalışmaktır. Ergin ve Birol'a (2000) göre dinleme; seslerin ve konuşma görüntülerinin farkında olmak, onlara dikkatini vermek ile başlayan, belirli işitsel işaretlerin tanınması ve hatırlanmasıyla süren ve anlamlandırılmasıyla son bulan psikolojik bir süreçtir. Özbay'a (2005) göre dinleme; konuşan ya da sesli okuyan birinin bize vermek istediği sözlü mesajları doğru olarak anlayabilmedir. Gürgen'e (2008) göre dinleme; iletilenleri anlayabilme, uyarana tepkide bulunabilme etkinliğidir. Diğer bir deyişle konuşma veya okuma yoluyla gönderilen bir iletinin kavranmasıdır. Gülerüz'e (2003) göre dinleme, dinleyicinin sesleri ve konuşmaları işitme ve görme yoluyla algılaması, zihinsel süzgeçten geçirdikten sonra anlamasıdır. Devito (1995. Akt. Cihangir-Çankaya, 2011: 26-27) dinlemenin beş aşamalı olduğunu belirtmiştir:

1. Algılama Aşaması: Dinleme kaynaktan gönderilen mesajların algılanmasıyla başlar. Bu aşamada kaynaktan çıkan mesajlar sözel ya da sözel olmayan mesajlar olabilir.

2. Anlama Aşaması: Konuşmacının ne öğrenmek istediğini öğrendiğimiz aşamadır. Bu aşamada konuşmacının ne düşündüğü ve neler hissettiğini anlamak gerekir.

3. Anımsama Aşaması: Algılanan mesajların akılda tutulması gerekir.

4. Değerlendirme Aşaması: Bu aşamada alınan mesajlar önyargılardan uzak ve öznel olarak yorumlanır.

5. Tepki Verme Aşaması: Bu aşama iki tür tepki verme yöntemi mevcuttur. Bunlar kişi konuşurken ve konuşmasını bitirdikten sonra olabilir. Bu tepkiler, anlatan kişiye verilen geribildirimlerdir.

İlköğretim (1-5) Türkçe Öğretim Programı'na göre dinleme, ses ve konuşmaların zihinde anlamlandırılarak zihinde yapılandırılmasına verilen isimdir. Dinleme süreci; işitme, anlama ve zihinde yapılandırma aşamalarından oluşmaktadır. Birinci aşamasında kaynaktan çıkan sesler ve konuşmalar işitilmektedir. İkinci aşamada da işitilen ses ve konuşmalara dikkat yoğunlaştırılmakta, ilgi duyulanlar ve gerekli görülenler seçilmektedir. Seçilen bilgi ve düşünceler sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, analiz, sentez, değerlendirme gibi çeşitli zihinsel işlemlerden geçirildikten sonra bireyin ön bilgilerine göre anlamlandırılmaktadır. Son aşamada ise anlamlandırılan bilgi, duygu ve düşünceler bireyin ön bilgileri ile birleştirilmektedir. Böylece işitilenler zihinde yapılandırılmakta ve dinleme süreci de tamamlanmış olmaktadır (MEB, 2009: 13 Akt. Bulut, 2013: 22).

Birey dünyaya geldiği ilk andan itibaren dinleme becerisini kullanarak çevresinde olup bitenleri anlamaya çalışır yani dinleme becerisi insanın kazandığı **ilk dil** becerisidir. Birey özellikle dinleme becerisini kullanarak edindiği kelimelerle anlama yetisini geliştirir (Bulut, 2013: 17). Dinleme, insanın yaşamının ilk evresinde etkili bir öğrenme yöntemidir. Fakat sonrasında bazı değişkenlerden dolayı (biyolojik, psikolojik, fiziki, ortam vb.) etkisinin azaldığı düşünülmektedir. Yapılan araştırmalarda öğrencilere dinlemenin bir eğitim olarak verilmesi gerektiğini ve dinlemenin eksikliğini belirtmektedir. İşitmenin de ötesinde dinlemek psikolojik bir süreçtir ve öğrenilmesi gerekir. İşitme, isteğimiz dışında gerçekleştirilirken dinleme, belli bir amaç doğrultusunda yapılan öğrenilmesi gereken bir beceridir (Aktaş ve Gündüz, 2001, Akt. Aytan, 2011: 9).

2.1.3.1. İlköğretim Programlarında Dinlemenin Yeri

1968 yılından önceki müfredatlarda okuma, yazma ve konuşma becerileri üzerinde ayrıntılı biçimde durulurken dinleme becerisi üzerinde diğer konular kadar durulmadığı görülmektedir. 1968 yılındaki İlkokul Türkçe Programı'nın Amaçlar bölümüne bakıldığında dinlemenin diğer yıllardaki müfredatlara göre daha kapsamlı işlendiği görülmektedir (Temizyürek ve Balcı, 2006: 98) 1981 yılında yayımlanan Türkçe Ders Programı'nda dinleme becerisinin daha ayrıntılı işlendiği görülmektedir. 1981 programına kadar Türkçe dersindeki beceriler, öğrenci düzeyine göre basamaklandırılmamıştır. Daha önceki programlarda dinleme becerisi ayrı bir başlık altında ele alınmazken, bu programda "Anlama" başlığı altında "Dinleme ve İzleme" ile "Okuma"ya yer verilmiş ve 1. sınıftan 8. sınıfa kadar öğrencilerin kazanacakları davranışlar (bilgi, beceri ve alışkanlıklar) sıralanmıştır (Özbay, 2005: 96).

2006 yılında hazırlanan Türkçe Ders Programı ile dinleme sadece kendi başına bir alan olarak alınmaya başlanmıştır. Daha önceki programlarda anlama öğrenme alanı içerisinde alınmaktaydı. Ayrıca öğretmenlere dinleme CD'lerinin olduğu "Öğretmen Klavuz Kitabı" gönderilerek öğrencilere Türkçe Kitapları'ndaki metinlerin dinletilmesi istenmiştir (MEB, 2006: 5).

2.1.4. Müzik ve Müzik Eğitimi

Müzik, içerisinde farklı dinamiklerin birleşmesiyle belirli bir düzen ve uyum içerisindeki seslerin karşı tarafa aktarılma sanatıdır. Sanat olmasının yanında bir bilim dalıdır. Birçok farklı ulusun kültürünün koruyucusu ve aktarıcısıdır. Ayrıca multidisipliner bir yapıya sahiptir.

Uçan'a (1997: 7) göre müzik eğitimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme ya da bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma, bireyin müziksel

davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak geliştirme sürecidir. Yapılan araştırmalar müziğin ve müzik eğitimin her yaştan insanın üzerinde olumlu etki bırakabileceğini göstermiştir. İlkokul ve ortaokul çağındaki çocuklar için yapılan müzik araştırmalarına baktığımızda; Almanya'nın Berlin şehrindeki 7 İlkokulda 6 yıl süren deneysel bir araştırmanın sonucunda, öğrencilerin müzik eğitimi ile sosyal yeterliliklerinde ve karar verme becerilerinde önemli derecede artış olduğu saptanmıştır (Bastian, 2000, Akt. Sungurtekin, 2005: 4). Persellin (1999) Orff temelli müzik eğitiminin görsel-uzaysal performans üzerindeki etkilerini ortaya koymak için yaptığı deneysel çalışmada; 5-6 yaş grubundan olan 13 çocuğa haftada üç saat olmak üzere 6 haftalık Orff yöntemiyle müzik eğitimi vermiştir. Çalışmanın sonucunda; Orff yöntemiyle gerçekleştirilen müzik eğitiminin, çocukların görsel-uzaysal performansı üzerinde anlamlı derecede etkili olduğu saptanmıştır (Bilen, 2003, Akt. Sungurtekin, 2005: 5). Öztosun (2002) birinci sınıflar ile yaptığı çalışmada; müziklendirilmiş fiş öğretiminin normaline göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sis ve Başpınar Yörük (2017) yedinci sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada müzik ile dinleme çalışmalarının öğrencilerin dinleme başarısına ve dinleme tutumuna katkı sağladığına ulaşmıştır.

İşitme ve dinleme gibi eylemler, müzik ile akraba eylemlerdir. Bu eylemler olmadan müziği düşünemeyiz. Bu eylemleri güzelleştiren sanat, müziktir. Müzik, sesleri uyumlu hale getirerek, zamanı da eşit parçalara bölerek karşıya aktarılan yapıyı estetik ve dinlenebilir hale getirmektedir. Bazı insanların müzik dinlemeye bağımlı olmasının sebebi budur. Her müzik değilse de genel olarak müzik kendini dinletir diyebiliriz. araştırmada dinlenebilirlik, müziğin bazı özelliklerini kullanarak oluşturabilir diye düşünülmektedir.

2.1.4.1. Müzikal Dinamikleri

Günümüzdeki kullanımı ile nota yazısı, içerisinde birçok terim barındırmaktadır. Evrensel olarak kabul edilmiş olan bu terimler birçok değişik dilde kullanılmaktadır. Bazen semboller ile bazen de kısaltmalar ile kullanılan bu terimler; bestecinin duygularını ifade etmesine yardımcı olurlar. Bu doğrultuda bestecinin

aklındaki müziği ya da en azından ona en yakını dinleyiciye yansıtabilmek ve yorumcuya ipuçları vermek açısından müzikal dinamikleri kullandığı söylenebilir (Gülüm, 2013: 21).

Schmidt'e göre ise (1964) "Sanat değeri olan bir müzik yapıtında bulunan yapısal veya müziksel öğeleri temelde metrik, ritmik, armonik ve dinamik yapılanmalar içerisinde açıklamak olanaklıdır" (Akt. Alpagut, 1989: 3)

Müzikte kullanılan terimler ve semboller müziği farklı bir karaktere bürür. Bazen sesin yükselmesi, bazen de tıpkı konuşurken heceleri koparmamız gibi iki nota arasındaki bir bağ olabilir. Bir müzik eserine bakıldığında görülen terimlerin ve sembollerin duyum ve ifade de değişimler meydana getirme maksatlı olduğu söylenebilir. Değişim denildiğinde ise birçok dile yerleşmiş olan *dinamik* kavramı karşımıza çıkmaktadır.

Dinamik kelimesi dilimize Yunancadan gelmektedir (Giesecking, Leimer, 1972: 103 Akt. Gülüm, 2013: 22). Değişim çerçevesinde bakıldığında bir müzik yapıtının içerisinde yer alan *f* (forte) ifadesi, işaretin bulunduğu kısmın kuvvetli çalınmasına neden olarak eserde bir değişim yaratır. Bu durumda artık (*f*) bir *müzikal dinamiktir*. Zaten dinamik kelimesinin günümüz Türkçesindeki karşılığı; hareketli, her an değişebilen anlamına gelmektedir (tdk.gov.tr, 2019).

Bu doğrultuda müzikal dinamik kavramını; müzik eserinde veya nota yazımında gereken sınırlılık ve zorunlulukların dışına çıkmadan seslendirici/yorumcuların kendi estetik beğenilerine göre değişken olarak yorumlayabilecekleri her türlü ses, simge, süsleme, tempo, gürlük vb. gibi öğelerin bütünü biçimi ile tanımlamak mümkündür (Canbay, 2012: 278).

Ses gürlüklerindeki hareketleri gösteren işaretler ilk olarak Barok dönemde ortaya çıkmıştır (İlyasoğlu, 2009: 45). Romantik dönemde ise bu işaretler abartılı bir biçimde kullanılmıştır (İlyasoğlu, 2009: 101).

2.1.4.1.1. Müzikte Nüanslar (Gürlük Terimleri)

Fransızca “nüance” kelimesi “küçük fark anlamına gelir. Müzikte nüans; bir müzik eserinin yorumlarken tempoda, cümlelemede, sesin gücünde ve renginde, artikülasyonda yapılan küçük farkların toplamı anlamına gelir. Türkçede nüansın sözlükteki karşılığı “ayırtı” kelimesidir. Ayırt: “Seslerin kuvvetli veya hafif duyurulması ile ilgili derecelerin, her biri” olarak tanımlanmaktadır. Buradan da anlaşılacağı gibi Türkçede nüans kelimesiyle kastedilen aslında nüansın taşıdığı anlamlarından sadece biri olan dinamik farklılıklardır. Zaten o yüzden ki konuşma dilinde sıklıkla hatalı olarak “nüans farkları” tamlaması kullanılmaktadır (Turgay, 2002: 2).

Müziğe ifade kazandıran en önemli unsurlardan biri, sesin gücünde yapılan değişikliklerdir. Türkçede nüans dediğimiz bu değişiklikler yazılı olsun yada olmasın her dönem ve her stil müzikte bulunur. O zaman nüans işaretleri ile nüansın kendisi arasındaki ilişkiye açıklık getirirsek şöyle diyebiliriz: ilki ne kadar az ise, yorumcunun ikinciyi doğru tayin etme sorumluluğu bir o kadar çoktur. Aslında bestecinin nüans işaretlerini belirterek yorumcuya yön vermeye çalıştığı durumlarda bile “forte”, “piano” vb. kavramlar, buldukları oktav, müzikal doku yada yorumcunun kendi kişisel yeteneğine bağlı olarak değişiklik gösterir. Sonuç olarak yazılı olsun ya da olmasın, dinamiklerdeki değişiklikler yorumcunun imzasını taşır. Müzikte kullanılan nüans işaretleri şöyle özetlenebilir: *pp* (pianissimo, çok hafif), *p* (piano, hafif), *mp* (mezzo piano, orta hafiflikte), *mf* (mezzo fort, orta kuvvette), *f* (forte, kuvvetli), *ff* (fortissimo, çok kuvvetli). Geç romantik dönem bestecileri etkiyi arttırmak için nüans işaretlerinin arttırmışlardır. Bunlar içinde Çaykovski, Pathétique senfosinin birinci bölümünün sonundaki “*pppppp*” ile rekoru elinde tutar (Sadie, 1994, Akt. Turgay, 2002: 2).

2.1.4.1.2. Ritim ve Ritim Algısı

Ritim, zamanın belli bir süre içinde eşit veya değişik uzunluktaki parçacıklara bölünmesidir (Feridunoğlu, 2004: 13) Fransızca “*rythme*” sözcüğünden günümüz

Türkçesine uyarlanan ritim sözcüğü, Eski Yunanca“akış, akım, tempo, müzikte süre ölçüsü" fiilinden alıntıdır. Bu sözcük Eski Yunanca "akmak" fiilinden türetilmiştir (2019, etimolojiturkce.com) Cihangir Terzi'ye göre ritim; "Müziği meydana getiren kısali veya uzunlu, simetrik veya asimetrik ses değerklerinin belli sıra veya sayı nispetlerince ve vurgulamalarla, düzenli bir akışa dönüşerek kulağımıza gelen ve her ezginin yapısına göre değışebilen yapıya denir" (Terzi 1992, s. 57-58 Akt. Özkızıtaş, 2018: 19). Gökmen Özmenteş'e göre ritim; zamanı saymaktır. Zamanı başlangıç ve bitiş noktalarına göre belirleyip eşit aralıklara böleriz. Bu bölümleri belirli sürelerde tamamlarız ve bu bölümlere isimler koyarız. Dolayısıyla yaşamımız ritimsel bir döngü içerisinde devam eder. Yaşamın en önemli parçası olan ritim müziğin de en temel öğelerinden birisidir. Müziğin var olabilmesi için başlangıç ve bitiş noktasına yani zamana ihtiyaç vardır. Müziğin varoluş temelini anlamak için önce hareket-ritim-zaman denklemini özümsemek gerekir. Çünkü müziğin başka bir temel öğesi olan ses de bu denklemle oluşur. Müzik bir zaman sanatıdır. Zamanın parçalara bölünmesinde ve böylece algılanmasında başrolü oynayan üst yapı kavramı ritimdir (Özmenteş, 2006 Akt. Özkızıtaş, 2018: 19).

Ritim algılaması müziğin temelini oluşturduğu gibi her dilinde kendine ait ritmi vardır. Küçük bir çocuk dilinin ritmini tespit ettikten sonra, bölünmüş kelimelerden bağlantılı konuşmaya geçebilir. Bebeklikten itibaren insanlar konuşma ritmine duyarlıdır ve dilin ince yapıli ses kalıplarını öğrenmek için kullanır (Jones, 2005, Patel, 2008 Akt. Köyel, 2017: 31).

Montessori' ye göre “her şey ritimle başlar”. Çocuğa ilk müzikal yaklaşım ritimle olur. Çocuk sessizce oturup müzik dinlemez; müzikle birlikte hareket etmek ister. Bu konuda çevresindekilerden de destek görürse hareketleriyle müziğin birleşmesinden büyük zevk duyar (Urfioğlu, 1989: 39 Akt. Oğul, 2009: 14). Ritim, büyük ve küçük kas gelişimini sağlamanın yanı sıra duygusal gelişimi, yani ritim ve tempoyu algılamaya da yardımcı olmaktadır. Ayrıca, kavramsal gelişim, sosyal, duygusal gelişim gibi noktalarda, diğer çocuklarla etkileşim, yaratıcılık ve gerilimin giderilmesi konularındaki katkılarından dolayı ritim eğitiminin müzik eğitiminde önemli bir yeri vardır (Akkaş, 1993: 49).

Akkaş'a göre müzik eğitiminde ritim eğitiminin faydalarından bazıları aşağıdaki gibidir:

- Ritim hissi insanda bağımsızlık, yaratıcılık, serbestlik gibi kavramlar yaratır.
- Ritim insana güçlülük duygusu verir.
- Ritim sesleri izlemeye yöneltir, heyecanlandırır.
- Ritim tüm organizmada titreşim yaratır. Ritim, olay ile imge arasında ilişki kurar.

Müziğin ritmine uyarak geçmişe ve geleceğe dayanan veya tamamen imgesel olarak pek çok düşüncelere kapılmak mümkündür. Bu nedenle hayal gücünü geliştirmede ritim önemli bir etkidir (Akkaş, 1993: 64-65).

2.2. İlgili Araştırmalar

Mann (1976) "4. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlamasında Müziğin ve Ses Efektlerinin Etkisi" isimli doktora tezinde, kayıtlı öykülere müzik ve ses efektleri ekleyerek, dördüncü sınıf öğrencilerinde üç farklı okuma yeteneği seviyesi üzerinde, kasetten öğrencilere dinletilen bilgilerin kavranmasını ve kalıcılığını arttırıp arttırmadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma, Kuzey Texas'ta 2 farklı devlet okulundaki 107 4. Sınıf öğrencisiyle yapılmıştır. 2 okuldaki tüm 4. Sınıf öğrencileri çalışmaya dâhil edilmiştir. Dört şekilde anlatılan öykünün iki versiyonu kaydedilmiştir. Bu versiyonlardan biri yalnızca anlatılırken diğesinde müzik ve ses efektleri kullanılmıştır. Öğrencilere her bir öykü dinletildikten sonra dinlediğini anlama testi uygulanmıştır ve bu testten iki hafta sonra akılda kalıcılık üzerine test uygulanmıştır. Müzik ve ses efektleri eklenmiş olan versiyonun dinletildiği öğrenciler, hem dinleme hem de akılda kalıcılık üzerine daha yüksek puan almışlardır.

Aarnoutse vd. (1998) özel eğitim gören bir okuldaki toplam 95 öğrenci ile yaptıkları bir çalışmada, "açıklama, sorgulama, özetleme ve tahmin etme" stratejilerinden oluşan 20 saatlik bir dinleme eğitimi vererek öğrencilerin dinlediğini

anlama ve okuduğunu anlama başarılarındaki gelişimi incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda belirlenen stratejilere uygun olarak dinleme eğitimi alan deney grubundaki öğrencilerin dinlediğini anlama başarılarının yanında okuduğunu anlama başarılarında da olumlu yönde artış gözlemlendiği belirtilmiştir.

Yangın'ın (1998) doktora çalışmasında, ilkokul öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisinin geliştirilmesi için, ELVES yönteminin öğrenme düzeyine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisinin olup olmadığını incelemiştir. Araştırma toplam 48 kişi üzerinde yürütülmüştür. Kontrol grubuna geleneksel öğretim yöntemi kullanılırken deney grubunda ELVES yönteminin işlem basamaklarına uygun olarak geliştirilen eğitim durumları uygulanmıştır. Araştırmanın verileri "Temel Kabiliyetler Testi Yaş 5-7" ve Düzey Belirleme Testi kullanılarak; öğrenci karne ve dosyalarına başvurarak elde edilmiştir. Araştırma sonunda ELVES yönteminin uygulandığı gruptaki öğrencilerin öğrenme seviyeleri, geleneksel öğretimin sürdürüldüğü gruptaki öğrencilerin öğrenme seviyelerinden anlamlı derecede yüksek bulunmuştur.

Cihangir (2000) yüksek lisans tezinde etkin dinleme becerilerini geliştirmeye yönelik olarak hazırladığı bir eğitim programı ile üniversite öğrencilerinin başkalarını dinleme becerileri üzerindeki etkisini incelemiştir. Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinden 15'er kişilik deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Deney grubuna haftada doksan dakikalık tek oturum olmak üzere 6 hafta süreyle etkin dinleme becerisi eğitimi verilmiş, kontrol grubuna hiçbir müdahalede bulunulmamıştır. Araştırma sonucunda, etkin dinleme becerisini geliştirmeye yönelik eğitim programının, üniversite öğrencilerinin başkalarını dinleme becerileri üzerindeki etkisinin olumlu olduğu ve bu etkinin eğitimden sonra da devam ettiği saptanmıştır.

Yazkan (2000) yüksek lisans tezinde, dinlediğini anlama davranışının kazandırılmasında dramatizasyonun etkisini incelemiştir. Araştırma 428 öğrenci üzerinde yapmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, dramatizasyonun anlamayı ve hatırlamayı kolaylaştırdığını ve dinlediğini anlama davranışının kazandırılmasında okuma yöntemine göre daha etkili olduğunu sonucuna ulaşmıştır.

Köklü (2003) yüksek lisans çalışmasında, öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerini artırmak için dramatizasyonun etkililiğini incelemiştir. Araştırma sonucunda, eğitici dramının 7. sınıfta şiir, 8. sınıfta öykü türünden bir metnin anlaşılmasında ve hatırlanmasında düz okuma tekniğine göre daha etkili olduğu belirlenmiştir. Drama tekniklerinin, dinlediğini anlamada ve hatırlamada öğrencilerin Türkçe dersi akademik başarı seviyelerini olumlu yönde etkilediği saptanmıştır.

Koç (2003) yüksek lisans tez çalışmasında birbirinden farklı yedi dinleme becerisi kazandırma yöntemini ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerine uygulamıştır. Araştırma sonucunda dinleme becerilerini kazandırma yöntemlerinin uygulanışından deney grubu öğrencileri bütün sınav sonuçlarında kontrol grubu öğrencilerine göre daha başarılı bulunmuştur. Ayrıca dinleme becerilerini kazandırma yöntemlerinden dramatizasyon yönteminin en başarılı yöntem olduğu saptanmıştır. Bunun dışında klasik yöntem, kasetten dinletme, okunan metnin resmini yaptırma, öykü tamamlama, gösterme, CD'den dinletme-izletme uygulanan diğer yöntemler arasındadır.

Osada (2004) son otuz yıldaki dinlediğini anlama becerisi ile ilgili yapılan çalışmaları inceledikten sonra dinlediğini anlama becerisinin ihmal edilen bir alan olduğunu belirtmiştir ve literatürde dinlediğini anlama ile ilgili çalışmaların okuduğunu anlamaya kıyasla daha az olduğunu vurgulamıştır.

Kurt (2008) yüksek lisans tez çalışmasında, çocuk edebiyatı açısından uygun metinlerin dinleme becerisine etkisini incelemiştir. Araştırma 408 altıncı sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, uygun edebî metinlerin, uygun olmayan edebî metinlere göre öğrencilerin dinleme becerisini daha yüksek düzeyde geliştirdiği tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada, il merkezlerindeki okullardaki öğrencilerin dinleme puanlarının ilçe ve köy okullarındaki öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları, dinlemenin çocuklarda en önemli öğrenme yollarından biri olduğunu da ortaya koymaktadır.

Akdemir (2010) yüksek lisans tez çalışmasında videonun yabancı dil öğretiminde dinleme becerisini geliştirmede ön örgütleyici olarak kullanılması ve bu uygulamanın dinleme becerisini ne derece etkilediğini incelemiştir. Araştırma, Erzincan Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu'ndaki 40 kişi ile yürütülmüştür. Araştırma da 20 kişi deney, 20 kişi kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney grubu öğrencilerine video ve ses materyalleri kullanılarak altı haftalık bir uygulama yapılmıştır. Araştırma sonunda videonun dinleme becerisini geliştirmede ses materyallerine göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özdoğan-Demirci (2010) yüksek lisans tezinde araştırmacı tarafından geliştirilen konuşma ve dinleme aktivitelerinin beşinci sınıf öğrencilerinin İngilizce dersinde konuşma ve dinleme becerilerinin gelişimi üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırma sonucunda İngilizce ders müfredatındaki konuşma ve dinleme aktivitelerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmış ve sekiz haftalık uygulamanın deney grubu üzerinde oldukça olumlu etkisi olduğu gözlenmiştir.

Çelikbaş (2010) yüksek lisans tezinde, öğrencilerin anlama/dinleme stratejilerinin kullanımı ile dinlediğini anlama düzeyi arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma Bilecik ili Söğüt ilçesindeki tüm 7. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Öğrencilere ön test yapılmış, dinleme stratejileri sistemli bir şekilde öğretilmiş ve son test ile Dinleme Becerilerini Değerlendirme Ölçeği uygulanarak elde edilen verilerle öğrencilerin ön test ve son test değerleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı SPSS programında t-testi kullanılarak analiz edilmiş; öğrencilerin dinleme becerileri ve bu becerilerin gelişimi çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir.

Aytan'ın (2011) doktora tezinde ortaokul öğrencilerinin dinleme becerileri, aktif öğrenme tekniklerinden oluşan bir dinleme eğitimi programı ile geliştirilmeye çalışılmıştır. Deney grubuna aktif öğrenme tekniklerine göre düzenlenmiş ders programı uygulanırken, kontrol grubuna ise Türkçe ders kitabındaki dinleme alanı yönergeleri doğrultusunda dinleme eğitimi verilmiştir. Araştırma sonucunda deney grubu öğrencilerinin puan ortalamasındaki artışın, kontrol grubundaki öğrencilerin puan ortalamasındaki artıştan daha fazla olduğu görülmüştür.

Melanlıoğlu (2011) “doktora çalışmasında üstbilis strateji eğitiminin, ilköğretim öğrencilerinin dinleme becerilerini geliştirmeye etkisini araştırmıştır. Deney grubuna üstbilis stratejilerine göre ders işlenirken kontrol grubuna Türkçe ders müfredatına göre ders işlenmiştir. Üstbilisel Dinleme (Dinlediğini Anlama) Farkındalığı Ölçeği araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve Üstbilisel Dinlediğini Anlama Görüşme Formu düzenlenmiştir. Araştırma sonucunda üstbilis strateji eğitiminin, ilköğretim öğrencilerinin dinleme becerilerini geliştirdiği tespit edilmiştir.

Karasakaloğlu ve Bulut (2012) görsel destekli dinleme metinlerinin, dinlediğini anlamaya etkisini incelemişlerdir. Araştırmaya toplam 43 üçüncü sınıf öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırmada kontrol grubundaki öğrencilere dinleme metni sadece sınıf öğretmeni tarafından okunmuştur. Deney grubundaki öğrenciler ise metni Windows Live Movie Maker kullanılarak uygun resim ve fotoğraflar aracılığıyla seslendirilmiş olarak izlemişlerdir. Araştırma sonucunda, dinleme metinlerinin görsel öğelerle desteklenmesinin öğrencilerin dinlediğini anlamaları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Katrancı (2012) doktora çalışmasında, üstbilis stratejileri öğretiminin, öğrencilerin dinlediklerini anlama becerileri ve dinlemeye yönelik tutumları üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırmada deney grubuna üstbilis stratejileri öğretimi verilirken, kontrol grubuna herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. Araştırma sonucunda deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Şahin (2012) yüksek lisans tezinde, dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların öğrencilerin dinlediğini anlama becerisine ve hatırlama düzeyine etkisini incelemiştir. Araştırmanın örnekleminde 65 yedinci sınıf öğrencisi yer almıştır. Deney grubu öğrencilerine metin dinletilmeden önce dinleme testi soruları dağıtılmış ve öğrenciler soruları incelemiştir. Ardından metin dinletilmiş ve öğrencilerden soruları cevaplamaları istenmiştir. Kontrol grubundaki öğrenciler ise metni dinledikten sonra soruları cevaplamıştır. Deneysel işlem üç farklı dinleme metni kullanılarak dört haftalık ara ile üç defa tekrarlanmıştır. Deneysel işlem bittikten yedi hafta sonra öğrencilere

kalıcılık testi uygulanmıştır. Araştırma sonuçları hem dinlediğini anlama hem de dinlenenlerin kalıcılığı bakımından deney grubunun daha başarılı olduğunu ortaya koymuştur.

Aksu (2013) doktora tezinde, öğrencilerini dinleme becerisinin geliştirilmesinde “Bütünleştirici Dinleme Modeli” uygulamalarının etkililiğini incelemiştir. Araştırmanın örnekleminde 54 5. sınıf öğrencisi yer almıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Dinleme Becerisi Testi” ve “Öğretmen Görüşme Formu” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Bütünleştirici Dinleme Modeli uygulamalarının kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin son test başarı puanları ile kontrol grubunun son test başarı puanları arasında deney grubu lehine anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu sonucunda Bütünleştirici Dinleme Modeli uygulamalarının 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerini geliştirdiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Daşöz (2013) yüksek lisans tezinde, dinleme etkinliklerinin öğrencilerin dinleme tutumu, kaygısı ve dinlediklerini anlamaya etkisini incelemiştir. Araştırmaya 22 kişi katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği”, “Ortaokul Öğrencileri İçin Dinleme Kaygısı Ölçeği” ve “Öyküleyici Metin Dinlediğini Anlama Testi” ile “Bilgilendirici Metin Dinlediğini Anlama Testi” kullanılmıştır. Çalışma dört hafta sürmüştür. Doğan'ın (2011) “Dinleme Becerisi” adlı kitabından belirlenen dinleme etkinlikleri deney grubuna uygulanmıştır. Araştırma sonunda uygulanan dinleme etkinliklerinin, öğrencilerin dinleme tutumları ve başarılarında anlamlı bir fark oluşturduğu ancak dinleme kaygılarında anlamlı bir fark oluşturmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Bulut (2013) yüksek lisans tezinde, dördüncü sınıf öğrencilerine verilen etkin dinleme eğitiminin, öğrencilerin dinlediklerini anlamaları, okuduklarını anlamaları ve kelime hazineleri üzerine etkisini incelemiştir. Deney grubu öğrencilerine etkili dinleme eğitimi verilirken kontrol grubunda ise etkin dinleme eğitiminin içeriğini oluşturan materyaller geleneksel dinleme çalışmaları yapılarak verilmiştir. Araştırma sonucunda etkin dinleme eğitiminin dördüncü sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama, okuduğunu anlama ve kelime hazinesi düzeylerinin gelişimini olumlu etkilediği ve öğrencilerin

dinlediğini anlama başarısının, okuduğunu anlama başarısındaki gelişime ön koşul teşkil ettiği ve yeni sözcüklerin öğrenilmesine katkı sağladığı belirtilmiştir.

Keleş (2013) yüksek lisans tezinde, dinleme öncesi ve dinleme sonrası verilen soruların 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi düzeyine etkisini incelemiştir. Dinleme öncesi ve dinleme sonrası verilen sorularla yapılan etkinlikler sonucunda 5. sınıf öğrencilerinin dinlediklerini anlama düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Dinleme metinlerinden önce verilen sorularda, bilgi; dinleme metinlerinden sonra verilen sorularda ise eleştirel düşünme sorularındaki başarı öne çıkmaktadır. Öğrencilerin dinlediğini anlama düzeylerinde üç farklı soru türünde farklı dinleme etkinlikleri etkili olmuştur.

Karakuş-Tayşi (2014) doktora tezinde, öğrenme stillerine dayalı yapılan dinleme eğitiminin ortaokul öğrencilerinin dinleme becerilerini geliştirmeye ve dinlemeye yönelik tutumlarına etkisini incelemiştir. 18 hafta süren deneysel süreç boyunca deney grubuna öğrenme stillerine dayalı dinleme çalışmaları, kontrol grubunda ise Türkçe Öğretim Programı'na göre dinleme çalışmaları yapılmıştır. Araştırma sonucunda deney grubunun dinlediğini anlama puanlarının kontrol grubunun dinlediğini anlama puanlarına göre deney grubu lehine anlamlı farklılık gösterdiği ve uygulanan tutum ölçeğinin 4 faktöründen alınan puanlar bakımından deney grubu lehine anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

Uysal (2014) doktora tezinde, dil öğretiminde dinleme ve konuşma becerilerinin kazandırılmasında yaratıcı drama temelli bir model önerisi geliştirmiştir. 7. sınıf öğrencileri üzerinde 14 hafta boyunca yapılan araştırma sonucunda nitel ve nicel verilerin değerlendirilmesi sonucunda modelinin deney grubunda anlamlı derecede başarılı olduğu belirlenmiştir.

Dedebali'nın (2014) doktora çalışmasında, çoklu ortam uygulamalarının, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin dinlediklerini anlama becerilerine etkisini incelemiştir. Deney grubuna çoklu ortam uygulamaları yoluyla dinleme eğitimi verilirken kontrol grubuna dinleme eğitimi Türkçe öğretim programına göre verilmiştir.

11 hafta süren deney sonucunda çoklu ortam uygulamalarının; öğrenciler üzerinde dinlediğini anlama, dinleme becerisi farkındalığı ve dinlemeye yönelik tutum gibi değişkenler üzerinde olumlu yönde artırdığı ve bu artışın kalıcı olduğu tespit edilmiştir.

Karabacak (2014) doktora tezinde, 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine seçici dinleme eğitiminin etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. 57 kişi ile yapılan çalışmada seçici dinleme eğitiminin deney grubu öğrencilerinin dinleme becerisini olumlu ve anlamlı düzeyde geliştirdiği ortaya konmuştur.

Ceran (2015) çalışmasında, Farklı dinleme yöntemlerinin dinlediğini anlama becerisine etkisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu amaçla seçici dinleme ile not alarak dinlemenin anlamaya etkisini deneysel yöntemle dayalı olarak çalışmıştır. Çalışmada öğrencilerin dinleme becerisini ölçmek için dinleme metni kullanılmıştır. Bu metne bağlı olarak da araştırmacı tarafından hazırlanan “Açık Uçlu Dinlediğini Anlama Soruları” kullanılmıştır. Çalışma sonucunda; seçici dinleme yönteminin not alarak dinlemeye göre dinlediğini anlama becerisini daha çok geliştirdiği, bununla beraber not alarak dinleme eğitiminin uygulandığı kontrol grubunun ön test ve son test sonuçları arasında da anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Kılınç (2015) yüksek lisans tezinde, aktif öğrenme tekniklerinin 4. Sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisini ve dinlemeye yönelik tutumlarını nasıl etkilediğini incelemiştir. Çalışmanın çalışma grubunda 56 dördüncü sınıf öğrencisi yer almıştır. Deney grubuna 8 hafta boyunca aktif öğrenme teknikleriyle düzenlenmiş dinleme eğitimi verilmiştir. Çalışma sonucunda aktif öğrenme tekniklerinin deney grubundaki öğrencilerin dinleme becerilerini ve dinlemeye yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirdiği belirlenmiştir.

Yurdakul (2015) yüksek lisans çalışmasında, amaç belirleme stratejisinin dinlediğini anlama üstündeki etkisini incelemiştir. Çalışma, okulöncesi eğitim kurumlarında öğrenim gören beş yaş grubu 66 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışmanın verileri bilgilendirici ve kurmaca türde metinler ve bu metinlere ilişkin hazırlanan açık uçlu sorularla toplanmıştır. Bilgilendirici metinleri alan bir deney ve kontrol grubu

yanında kurmaca metinleri alan farklı bir deney ve kontrol grubu araştırmada yer almıştır. Haftada iki kez yapılan ve toplamda beş hafta süren on derslik uygulamalarda deney grubuna metnin başında ve ortasında birer amaç verilerek dinlediğini anlama çalışması yapılmıştır. Aynı alışmalar, kontrol gruplarında herhangi bir amaç belirlenmeden gerçekleştirilmiştir. Uygulamalardan sonra sontestler yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, amaç belirleme stratejisinin bilgilendirici ve kurmaca metinlerin dinleme yoluyla anlaşılmasında olumlu bir etkisinin olduğunu ortaya koymuştur. Bu etki istatistiksel açıdan anlamlı düzeydedir.

Ciğerci'nin (2015) "İlkokul Dördüncü Sınıf Türkçe Dersinde Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesinde Dijital Hikâyelerin Kullanılması." Başlıklı doktora çalışmasında, ilkokul dördüncü sınıf ğrencilerinin Türkçe dersinde dinleme becerilerinin geliştirilmesinde dijital hikyelerin etkisi incelenmiştir. Deneysel süreç 8 hafta sürmüş, deney grubuna dijital hikyelere dayalı etkinliklere yer verilmiştir. Veri toplama aracı olarak dinlediğini anlama testi, dinlemeye yönelik tutum leği, ğretmen ve ğrenci görüşmeleri, gözlem, öğrenme materyalleri, araştırmacı ve ğrenci günlükleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda dinlediğini anlama testi son test sonuçlarına göre deney grubu lehine istatistiksel olarak yüksek düzeyde anlamlı fark bulunmuştur. Dinlemeye yönelik tutum leği son test sonuçları incelendiğinde deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıktığı saptanmıştır. Bu bulgular dijital hikyelere dayalı dinleme etkinliklerinin dördüncü sınıf ğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerini ve dinlemeye yönelik tutumlarını geliştirdiği şeklinde yorumlanmıştır.

Sevimli'nin (2015) yüksek lisans çalışmasında, katılımlı dinlemenin 5. sınıf ğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi üzerindeki etkisi test edilmiştir. n test ve son testin uygulanması hariç deneysel süreç on hafta boyunca devam etmiştir. Deney grubunda dersler katılımlı dinleme türü kapsamında planlanmış etkinliklerle işlenirken kontrol grubunda Türkçe ğretim programına göre planlanmış dinleme dersleri işlenmiştir. Veri toplama aracı olarak dinlediğini anlama testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda dinlediğini anlama becerisi bakımında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Yıldız'ın (2015) doktora tezinde, dinleme stratejileri öğretiminin 5. sınıf Türkçe dersinde dinleme becerisinin kazanılması üzerinde etkisinin olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Ön test uygulamasından sonra sekiz hafta boyunca her sınıfa, ikişer saat dinleme stratejileri öğretimi verilmiş ve dinleme stratejilerine yönelik hazırlanan etkinlikler tüm sınıflara uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, dinlediğini anlama testinden ve dinlediğini anlama farkındalığı ölçeğinden elde edilen puanların son test lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Bu sonuç dinleme stratejileri öğretiminin dinlediğini anlama becerisini geliştirdiği şeklinde yorumlanabilir.

Harmankaya'nın (2016) yüksek lisans tezinde, üstbilis stratejileri eğitiminin 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerileri, dinlemeye yönelik tutumları ve dinleme kaygıları üzerine etkisi belirlenmek amaçlanmıştır. Deney grubunda öntest ve sontest hariç 8 hafta boyunca üstbilis stratejileri ile dinleme eğitimi verilirken kontrol grubunda dersler Türkçe öğretim programına göre işlenmiştir. Araştırma sonucunda üstbilis stratejileri eğitiminin dinlediğini anlama becerisini deney grubu lehine anlamlı düzeyde geliştirdiği, dinleme kaygılarında ve dinlemeye yönelik tutumlarında ise anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir.

Kaplan (2016) yüksek lisans tezinde, Türkçe derslerinde kullanılan anlama stratejilerinin öğrencilerin okuduğunu ve dinlediğini anlama düzeyleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışma, Bursa/Mustafa Kemal Paşa Ortaokulu'nda 5-D ve 5-E şubelerindeki toplam 59 öğrenci ile yürütülmüştür. Deney grubuna ilgili alanyazından seçilen uygun anlama stratejilerinin kullanıldığı etkinlikler uygulanırken; kontrol grubunda çalışma kitabındaki etkinliklerle derslere devam edilmiştir. Her iki gruba da öntest ve sontest olarak araştırmacı tarafından geliştirilmiş "Okuduğunu Anlama Testi" ve "Dinlediğini Anlama Testi" uygulanmıştır. Sonuç olarak 5. Sınıf Türkçe derslerinde anlama stratejileri kullanımının öğrencilerin okuduğunu ve dinlediğini anlama becerilerini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Kılınç, Keskin ve Yalanız (2016) çalışmalarında, dokuzuncu sınıf öğrencilerine dinleme stratejileri öğretiminin öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerine etkisinin incelemiştir. Çalışma, 55 İmam Hatip öğrencisi üzerinde

gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan başarı testleri kullanılmıştır. Çalışma sonucunda dinleme stratejileri öğretiminin öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerini geliştirdiği söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin akademik başarıları arttıkça dinlediğini anlama düzeylerinin de arttığı söylenebilir.

Arıcı ve Kır (2017) çalışmalarında, ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerine Türkçe derslerinde önce yapılacak hazırlık çalışmalarının, öğrencilerin dinleme becerilerine etkisi incelemiştir ve bununla ilgili görüşlerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Deney grubunda, fiziksel ve zihinsel hazırlık aşamaları takip edilerek işlenmiş; kontrol grubunda herhangi bir hazırlık yapılmadan derse geçilmiştir. Yapılan hazırlık çalışmasının öğrenci üzerindeki etkisini ölçmek için çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı, eşleştirmeli ve kısa cevaplı sorular sorulmuştur. Araştırma sonunda, yapılan hazırlık çalışmasının, deney grubu öğrencilerinin akademik başarılarına anlamlı yönde etki ettiği görülmüştür.

Sevim ve Turan (2017) çalışmalarında, drama etkinliklerinin altıncı sınıf öğrencilerinin dinleme ve konuşma becerileri üzerindeki etkilerini incelemeye çalışmışlardır. Çalışma grubu 43 altıncı sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Erdem ve Erdem (2014) tarafından geliştirilen “DinleİzleAnlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda drama etkinliklerinin öğrencilerin dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirdiği tespit edilmiştir.

Sis ve Başpınar Yörük (2017) çalışmalarında, müzikli yaratıcı dinleme etkinliklerinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi başarılarına ve dinlemeye olan tutumlarına katkısını incelemiştir. Araştırmanın 6 hafta sürmüştür ve 2015-2016 eğitim öğretim yılı Adana ilinin Seyhan ilçesinde bulunan Seyhan Sakarya Ortaokulu 7. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Öğrencilere dinlediğini anlamaya yönelik Bilgilendirici Metin Başarı Testi, Öyküleyici Metin Başarı Testi ve Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, müzikli yaratıcı dinleme etkinlikleri uygulanan deney grubu öğrencilerinin, mevcut programa göre dinleme

çalışmaları yapılan kontrol grubu öğrencilerine göre dinlediğini anlama puanlarının daha yüksek çıktığı ve aradaki farkın anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Şafak, Demiryürek ve Yılmaz (2018) araştırmalarında, çoklu yetersizliği olan göremeyen çocukların dinlediği öyküyü anlamada sabit bekleme süreli öğretim yöntemi ile sunulan çok duyulu öykü anlatımının etkililiğini sınımışlardır. Araştırma; görme engelliler okulunda çok engelliler sınıflarında eğitim gören, 11-15 yaşlar arasında iki kız, bir erkek öğrenci ile yürütülmüştür. Yapılan öğretimler sonrasında her üç katılımcının da dinledikleri öyküye dair sorulan sorulara doğru cevap verme düzeyleri artmıştır. Her katılımcının cevaplandıramadığı soru farklı olmakla birlikte, üç katılımcı da çalışmanın tüm oturumlarında yalnızca 1 soruya doğru cevap veremedikleri görülmüştür.

Tunç (2018) yüksek lisans tezinde, Fernald tekniğine uyarlanmış metinlerin dördüncü sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisini araştırmıştır. Araştırma Yozgat, Boğazlıyan Uzunlu Atatürk İlkokulu ve Çalapverdi İlkokulu'nun 4. sınıflarında yapılmıştır. Her iki sınıfta da 18 öğrenci bulunmaktadır. Uzunlu Atatürk İlkokulu 4. sınıfı deney grubu, Çalapverdi İlkokulu 4. sınıfı kontrol grubu olarak random (rastgele) yöntemle belirlenmiştir. Kontrol grubunun ön-test başarı ortalaması deney grubunun başarı ortalamasından yüksektir. Araştırma sonucunda deney grubunun başarı ortalaması kontrol grubunun başarı ortalamasından yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç, Fernald tekniğine uyarlanmış metinlerin, öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerini olumlu yönde etkilediğini fakat bu etkinin istatistikî sonuçları etkilemediğini göstermektedir. Araç-gereçlerle ve duyularla zenginleştirilmiş dinleme etkinliklerinin daha verimli ve etkileyici olduğu gözlemlenmiştir.

Çalıcı (2019) yüksek lisans tezinde, ters yüz sınıf yönteminin 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisine etkisi ve bu yönteme göre verilen dinleme eğitime ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Marmara bölgesindeki bir ortaokulun 6. sınıfında öğrenim gören 28 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında, haftalık iki ders saati olmak üzere 8 haftalık bir uygulama yapılmıştır. Deney grubuna ters yüz sınıf yöntemine göre planlanmış dinleme eğitimi, kontrol

grubuna öğretmen kılavuz kitabında yer alan yönergelere göre dinleme eğitimi verilmiştir. Araştırmanın nicel verileri Öyküleyici Metin (Zeki Tüccar) Başarı Testi, Şiir Metni (Nineme Ninni) Başarı Testi ve Bilgilendirici Metin (Okul) Başarı testi kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın nitel verileri ise yarı yapılandırılmış görüşme formu ve öğrenci günlükleri aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda hem deney grubunun hem de kontrol grubunun dinleme başarısında artış olduğu, deney grubunda meydana gelen başarı artışının kontrol grubundakinden daha yüksek olduğu ve aradaki farkın deney grubu lehine istatistikî olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Nitel verilerin analizi sonucunda, ters yüz sınıf yöntemine göre verilen dinleme eğitiminin; öğrencilerin akademik başarılarını, dinlediklerini anlama becerilerini, dinleme tutumlarını, derse karşı olan memnuniyet algılarını, derse katılımlarını, günlük dinleme durumlarını, öğrencilerin velileriyle ilişkilerini ve sınıf ortamını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

III. BÖLÜM

3. Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde; araştırma modeli, çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi bölümleri hakkında bilgi verilecektir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma deneysel desen modeline göre desenlenmiştir. Deneysel desenlerde temel amaç değişkenler arasındaki neden sonuç ilişkisini ortaya çıkarmaktır. Araştırmacı bu ilişkiyi test ederken, bir yandan bağımsız değişkeni manipüle eder, diğer yandan da dışsal (istenmedik) değişkenleri kontrol eder. Bir deneysel çalışmada örnekleme yer alan bireylerin işlem gruplarına, yansız olarak atanması vurgulanmakta, bunun sağlanması durumunda sonuçların nedensellik bağlamında daha güçlü bir şekilde yorumlanabileceği belirtilmektedir. Fraenkel ve Wallen (2006) deneysel araştırmaların altında yatan temel fikiri “*bazı şeyleri dene neler olup bittiğini sistematik olarak gözle*” olarak tanımlamışlardır (Büyüköztürk vd., 2014: 195).

Bu araştırmada; seçkisiz atamayı içermeyen yarı deneysel desenlerden biri olan “Eşleştirilmiş Desen” kullanılmıştır. Bu desen türünde yansız atama kullanılmaz. Desende hazır gruplardan ikisi belirli değişkenler üzerinden eşleştirilmeye çalışılır. Eşleştirilen gruplar işlem gruplarına seçkisiz atanırlar. Ancak, eşleştirme çalışmaya dâhil edilen grupların denk olduğunu garanti etmez. Bu ciddi bir sınırlamadır, ancak seçkisiz atamanın yapılamayacağı gruplarda ciddi bir alternatif desendir (Büyüköztürk vd., 2014: 208).

Okullarda üçüncü sınıfa devam eden öğrencileri yansız olarak yeniden gruplandırılmasının mümkün olmamasından dolayı bu araştırmada **yarı deneysel**

desenlerin içerisinde bulunan **eşleştirilmiş desen** kullanılmıştır. Bu desene göre araştırmacı var olan iki gruptan birini deney grubu diğerini ise kontrol grubu olarak yansız atar ve her iki gruba da öntest uygular. Deney grubuna yapılan işlemler sonrasında sontestler her iki grubu da uygulanarak aradaki farklılık karşılaştırılır.

Üçüncü sınıf öğrencilerine dinletilen Müzikal Dinamikler İle Yeniden Yapılandırılmış Dinleme Metinleri'nin (MDYYDM) öğrencilerin dinlediğini anlamasını olumlu yönde etkileyip etkilemediği incelenmiştir.

Araştırmada deney ve kontrol gruplarına, Bulut ve Karasakaloğlu tarafından geliştirilen “Dinlediğini Anlama Başarı Testi” (DABT) öntest olarak uygulanmıştır. Daha sonra öğrencilerin araştırmacının geliştirdiği yönteme hazır bulunuşluğunu sağlamak için birer hafta arayla deney grubuna “Müzikal Dinamikler Yeniden Yapılandırılmış Dinleme Metinleri” (MDYYDM) uygulanmıştır. Deney grubuna MDYYDM uygulanırken aynı gün içerisinde kontrol grubuna da aynı metinler araştırmacı tarafından herhangi bir değişiklik yapılmadan okunmuştur. Öntest sonrasında araştırmacının işlem süreci 5 hafta sürmüştür. Son olarak deney ve kontrol grupları arasındaki farklılıkları belirlemek için öntest olarak uygulanan DABT sontest olarak uygulanmıştır.

Tablo 3.1: Öntest-sontest eşleştirilmiş kontrol gruplu desen

Grup	Öntest	İşlem	Sontest
D (Deney)	O1	X1	O3
K (Kontrol)	O3	X2	O4

D: Deney Grubu

K: Kontrol Grubu

O1: Deney Grubu Öntest Ölçümleri

O2: Kontrol Grubu Öntest Ölçümleri

X1: Müzikal Dinamikler İle Yeniden Yapılandırılan Dinleme Metinlerinin Uygulanması

X2: Dinleme Metinlerinin Geleneksel Biçimde Uygulanması

O3: Deney Grubu Sontest Ölçümleri

O4: Kontrol Grubu Sontest Ölçümleri

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini; 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ankara ili Gölbaşı ilçesindeki Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında öğrenim gören 3. Sınıf öğrencileri, örneklemini ise; Atatürk İlköğretim Okulu'nda öğrenim gören 78 üçüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Araştırmanın yürütüldüğü okul gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Öncelikle okul yönetimi ile okulun araştırma için uygun olup olmadığı konusunda görüşülmüştür. Sonrasında Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izin ile birlikte grupların denkliliğinin sağlanması ve daha homojen bir deney ortamı oluşturabilmek için yönetim ve üçüncü sınıf öğretmenleri ile görüşülerek, öğrenciler ve öğretmenler hakkında bilgi toplanmıştır. Toplanan bilgiler sonucunda bazı değişkenler göz önünde bulundurularak deney ve kontrol grupları 3. Sınıflar arasından seçilmiştir. Bu değişkenler öğretmenler için; mesleki kıdemi, cinsiyet ve mezun olduğu üniversite olarak belirlenmiştir. Öğrenciler için ise; Türkçe ders başarısı, sınıf içerisinde kız-erkek sayısı eşitliği ve sınıf mevcudunun eşitliğidir. Bu değişkenler göz önünde bulundurularak 2 sınıf deney 2 sınıf kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Atatürk İlköğretim Okulu'ndaki 3-B ve 3-D sınıf deney, 3-C ve 3-E sınıfları kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Sınıflar içerisindeki kaynaştırma öğrencileri ve öntest, sontest puanlarına ulaşamayan öğrenciler, çalışma boyunca çalışmada bulunmuşlardır fakat ölçümleri dikkate alınmamıştır. 25 kişilik 3-B sınıfında 4 kaynaştırma öğrencisi ve 1 önteste katılmayan öğrencinin ölçümleri dikkate alınmayıp diğer 20 öğrencinin ölçümleri analiz edilmiştir. 22 kişilik 3-C sınıfında 2 kaynaştırma öğrencisi, 1 önteste katılmayan öğrenci ve 1 veli izni olmayan öğrencinin ölçümleri dikkate alınmayıp diğer 18 öğrencinin ölçümleri analiz edilmiştir. 22 kişilik 3-D sınıfında 2 kaynaştırma öğrencinin ölçümleri dikkate alınmayıp diğer 20 öğrencinin ölçümleri analiz edilmiştir.

23 kişilik 3-E sınıfında 1 kaynaştırma öğrencisi ve 2 önteste katılmayan öğrencinin ölçümleri dikkate alınmayıp diğer 20 öğrencinin ölçümleri analiz edilmiştir. Böylelikle deney grubunda ölçümlere dâhil edilen toplam 40 kişi kontrol grubunda 38 kişi bulunmaktadır.

Tablo 3.2: Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları

Cinsiyet	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Toplam
Kız	16	14	30
Erkek	24	24	48
Toplam	40	38	78

Ayrıca deney ve kontrol gruplarının deney öncesi durumlarını belirlemek amacıyla öntest puanlarının karşılaştırılması yapılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının öntestlere ilişkin aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını saptamak amacıyla İlişkisiz Ölçümler İçin T-Testi (Independent Samples T-Test) uygulanmıştır.

Tablo 3.3: Deney ve kontrol gruplarının öntest sonuçlarına göre karşılaştırılması

ÖNTEST	GRUPLAR	N	X	S	sd	t	p*
Dinlediğini Anlama Başarı Testi	Deney	40	5,92	1,91	76	0,65	0,51
	Kontrol	38	5,65	1,69			

Tablo 3.3’de görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarının Dinlediğini Anlama Başarı Testi [$t(76) = 0.65, p > .05$] öntestinden aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Bu bulgulara dayanarak deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin araştırmanın bağımlı değişkenleri bakımından denk oldukları söylenebilir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama aracı (DABT) Dinleme-Anlama Başarı Testi'dir. Dinleme-Anlama Başarı Testi her iki gruba da öntest ve sontest olarak uygulanmıştır. Dinleme-Anlama Başarı Testi (DABT) Bulut ve Karasakaloğlu (2012) tarafından 3. Sınıf öğrencilerinin dinlediklerini anlamalarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek 10 adet test sorusundan meydana gelmektedir. Test geliştirilirken uzman görüşü alınmıştır. Testin güvenilirliği Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı ile test edilmiştir ve 0,623 bulunmuştur. Özçelik (2010: 117) grup karşılaştırmalarında kullanılmak üzere hazırlanan testlerin güvenilirliklerinin 0,60 ile 0,80 arasında olabileceğini bildirmektedir. Bu sonuç testin güvenilir olduğunu doğrular niteliktedir. Ayrıca yapılan madde güçlük analizinde testin ortalama güçlüğü 0,70 olduğu belirlenmiştir. Testteki maddelerin ayırt ediciliği ise 0,20 ile 0,79 arasında değişiklik gösterdiği saptanmıştır. Genel itibarıyla baktığımızda testin orta güçlükte ve ayırt edici olduğunu söylenebilir (Bulut ve Karasakaloğlu, 2012: 727).

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanması için izlenen adımlar aşağıda sırasıyla verilmiştir.

- Araştırma 2018-2019 eğitim öğretim bahar dönemi yarıyılında, Atatürk ilköğretim Okulu'nda öğrenim gören 3. Sınıf öğrencileri ile her işlemten sonra birer hafta ara verilerek toplam 7 hafta sürmüştür.
- Araştırmanın yürütüldüğü okul gönüllülük esasına göre tercih edilmiştir. Önceden okul yönetimi ile görüşülerek okulun araştırma için uygun olup olmadığı görüşülmüştür. Sonrasında İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izin ile beraber hem okul yönetimi hem de üçüncü sınıf öğretmenleri ile görüşülerek öğretmenler ve öğrenciler hakkında bilgi toplanmıştır. Toplanan bilgiler göz önünde

bulundurularak homojen bir deney ortamı sağlayabilmek için birbirine en yakın iki grup, deney ve kontrol grubu olarak belirlenmiştir.

- Araştırmacı tarafından hazırlanan veli izin formları seçilen 3. Sınıflardaki öğretmenlere verilerek velilerin izni alınmıştır. Sadece 1 velinin izni olmadığı için öğrenci işlem yapılırken sınıfta bulunmuştur fakat öğrencinin ölçümleri yapılmamıştır.
- Araştırma sınıf öğretmenlerine detaylı biçimde açıklanmıştır ve araştırma hakkında bilgilenmek isteyenler (veli, öğretmen, yönetim kurulu üyesi) için araştırmanın kısa künyesi sınıf öğretmenine bırakılmıştır.
- Uygulanacak işlemin daha sağlıklı olabilmesi için sınıf öğretmenlerinin de işlem boyunca sınıfta bulunması istenmiştir.
- Uygulama öncesi deney ve kontrol grubu öğrencilerinin dinlediğini anlama düzeylerini belirlemek amacıyla Bulut ve Karasakaloğlu tarafından geliştirilen Dinleme-Anlama Başarı Testi (DABT) öğrencilere öntest olarak uygulanmıştır.
- Homojen bir deney ortamı sağlandıktan sonra ve grupların birbiriyle benzer özellikler gösterdiği anlaşıldıktan sonra araştırma, öntest ve sontest ile beraber toplam 7 hafta sürmüştür. Araştırmada öntest ve sontest arası süreyi uzatabilmek için öntest sonrası bir hafta ara, işlemler sonrası bir hafta ara ve son test uygulanmıştır. Araştırmada 2 işlem yapılmıştır. İşlem için uygulanan metinler 2017-2018 Türkçe Ders Kitabı içerisinde seçilmiştir. Metinler seçilirken öğrencilerin daha önce karşılaşmadığı metinler olmasına dikkat edilmiştir. Metinlerin ismi; Yarım Elma, Tarladaki Hazine ve Küçük Köpek Pepe'dir. Metinler deney ve kontrol grubuna araştırmacı tarafından okunmuştur. Sınıf öğretmeni de bu esnada sınıfta bulunmuştur. Metinler okunduktan hemen sonra Türkçe Ders Kitabı'ndaki 5N1K soruları öğrencilere verilmiştir. Sorular klasik sınav şeklindedir. Araştırmada yapılan işlemler öğrencilere hazır bulunuşluk sağlamak için yapılmıştır. Metinler kontrol grubuna araştırmacı tarafından hiçbir değişiklik yapılmadan okunurken, deney grubuna metinler araştırmacı tarafından müzikal nüanslar ve ritmik karakterler eklenip yeniden düzenlenerek okunmuştur. Araştırmada öntest ve sontestin metni "Küçük Köpek Pepe", birinci işlem için okunan metin "Çeyrek Elma", ikinci işlem için okunan metin "Tarladaki Hazine" dir.

- Deneysel işlemin sonucunda Dinleme-Anlama Başarı Testi (DABT) sontest olarak uygulanmıştır.

Tablo 3.4: Araştırmanın uygulama süreci

Gruplar	Öntest	1. Hafta	2. Hafta	3. Hafta	4. Hafta	5. Hafta	Sontest
D (Deney)	Küçük Köpek Pepe (DABT)	Ara	Çeyrek Elma (5N1K)	Ara	Tarladaki Hazine (5N1K)	Ara	Küçük Köpek Pepe (DABT)
K (Kontrol)	Küçük Köpek Pepe (DABT)	Ara	Çeyrek Elma (5N1K)	Ara	Tarladaki Hazine (5N1K)	Ara	Küçük Köpek Pepe (DABT)

Tablo 3.4’te deney ve kontrol grubuna işlenen metinler ve sınavlar görülmektedir. Tabloda görüldüğü üzere her iki gruba da aynı metinler araştırmacı tarafından okunup, aynı test ve klasik sorular uygulanmıştır. Kontrol grubuna metinler hiçbir değişiklik yapılmadan araştırmacı tarafından okunurken, deney grubuna metinler müzikal dinamiklerle (ritim yapıları ve nüanslar) yeniden düzenlenmiş halde okunup ölçümlere bakılmıştır Tablo 3.4’de gösterilen uygulama süreci aşağıda maddeler halinde anlatılmıştır.

- İlk hafta deney ve kontrol grubu öğrencilerine öntest uygulaması yapılmıştır. Öncelikle “Küçük Köpek Pepe” isimli metin deney ve kontrol grubuna normal biçimde araştırmacı tarafından okunmuştur. Sonrasında öğrencilere DABT dağıtılarak öğrenciler tarafından cevaplanması istenmiştir. Ölçümler alındıktan sonra analiz edilmiştir.
- Bir hafta ara verildikten sonra işlem sürecinin ikinci haftasında “Çeyrek Elma” metni deney grubuna müzikal dinamikler ile yeniden yapılandırılmış biçimde, kontrol grubuna ise herhangi bir değişiklik yapılmadan araştırmacı tarafından okunmuştur. Sonrasında Türkçe Ders Kitabı’nda bulunan 5N1K soruları öğrencilere verilip cevaplanması istenmiştir. Bu işlem öğrencilerin müzikal

dinamikler ile yeniden yapılandırılmış metinlere hazır bulunuşluğunu sağlamak amacıyla yapılmıştır. Herhangi bir ölçüm yapılmamıştır.

- Bir hafta aradan sonra işlem sürecinin dördüncü haftasında “Tarladaki Hazine” metni deney grubuna müzikal dinamikler ile yeniden yapılandırılmış biçimde, kontrol grubuna ise herhangi bir değişiklik yapılmadan araştırmacı tarafından okunmuştur. Sonrasında Türkçe Ders Kitabı’nda bulunan 5N1K soruları öğrencilere verilip cevaplanması istenmiştir. Bu işlem öğrencilerin müzikal dinamikler ile yeniden yapılandırılmış metinlere hazır bulunuşluğunu sağlamak amacıyla yapılmıştır. Herhangi bir ölçüm yapılmamıştır.
- Bir hafta aradan sonra “Küçük Köpek Pepe” isimli dinleme metni deney grubuna müzikal dinamikler ile yeniden yapılandırılmış şekilde, kontrol grubuna ise geleneksel biçimde araştırmacı tarafından okunmuştur. Sonrasında öğrencilere DABT dağıtılarak öğrenciler tarafından cevaplanması istenmiştir. Ölçümler alınarak analizleri SPSS programı ile yapılmıştır.

3.4.1. Müzikal Dinamikler İle Yeniden Düzenlenmiş Metinlerin İçeriği

İşitsel ayırt etme; seslerdeki farklılıkları birbirinden ayırabilme becerisi olarak tanımlanmıştır. Bu tür ayırt etmede seslerin ritim, ton ve frekans özelliklerine göre ayırımının yapılması gerektiği belirtilmektedir. Sesin kaynağını bulma; önemli bir işitsel yetenektir. Ses ve ses kaynağı arasında bağlantı kurmak insanın çevreye uyum sağlanmasına ve olayları algılayıp doğru yorum yapabilmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca yön kavramını kazanmasında önemli bir etkidir (Sağlam, 2015: 29).

İşitme ve görme insan için hayati önem taşıyan fonksiyonlardır. Öğrenmek için iki fonksiyonda çok önemlidir. Eğitim hayatımızda işitmeden ders dinleyebilmek pek mümkün değildir. Etkili biçimde ders dinleyebilmek için işitmenin de ötesinde dinlemek çok önemlidir. Dinleme bir algılama sürecidir. Dinlememizi ve algımızı olumsuz etkileyen birçok etken vardır.

Bazı değişkenler algımızı olumsuz etkileyip, dikkatimizi toplamamızda problemler yaratabilir. Bu problemler, dinleyici, anlatan, ortam veya materyallerden

kaynaklanabilir. Bu araştırmada da anlatanın etkisinin arttırılması amacıyla dinleme metinlerine müzikal dinamikler eklenmiştir. Bir konunun ya da hikâyenin aynı biçimde okunmasının ya da anlatılmasının, algıda süreklilik oluşturulduğu düşünülerek mevcut dinleme metinlerinin alt kısımlarına nüans işaretleri ve ritmik yapılar eklenerek yeniden yapılandırılmıştır. Bu eklemeler yapıldıktan sonra da metin altındaki işaretlere uygun şekilde okunmuştur.

İnsan doğası gereği müziğin içerisinde bulunan bir varlıktır. İnsanlar sesleri algılamaya anne karnında başlar ve hayatı boyunca devam eder. Müzik eğitimi almayan birisi için bile müziksel gelişim mevcuttur. Müzik eğitimi ile müziksel gelişim daha da ileri götürülebilir. Buda bize her yaştan insanın müziği algılayabileceğini göstermektedir.

İnsanın müziğe ihtiyacı olmasının yanı sıra diğer bilim dalları da bazı konularda müzikten yardım alabilirler. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki müzik, eğitim alanında kullanılabilir ve öğrencilerin ilgisini çekebilir. Öztosun (2002) doktora çalışmasında 1. Sınıflara uyguladığı müziklendirilmiş fişlerle yapılan uygulamanın normaline göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sis ve Başpınar Yörük (2017) yaptıkları bir çalışmada 7. Sınıf öğrencilerine uyguladıkları müzikli yaratıcı dinleme etkinliklerinin öğrencilerin dinlediklerini anlama başarılarını arttırdığı ve dinlemeye yönelik tutumunu olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Buna dayanarak bu araştırmada müziğin içerisinde bulunan bazı dinamikler dinleme metinlerinde kullanılarak öğrencilerin dinlediğini anlamasını ve hatırlamasını kolaylaştırmak amaçlandı.

Bu amaç göz önünde bulundurularak üç adet öyküleyici dinleme metni seçilmiştir ve metinlere müzikal ifadeler eklenmiştir. Bu müzikal ifadeler ritmik yapılar ve nüanslardan oluşmaktadır. Melodik herhangi bir şey kullanılmayıp sadece ritim kalıpları ve nüanslar kullanılmıştır. Mevcut metinler 2017-2018 Türkçe ders kitabından seçilmiştir. Öğrencilerin önceden dinlemiş olmadığı metinler olmasına dikkat edilmiştir. Metinler düzenlenirken, metinlerin cümleleri arasında boşluklar bırakılmıştır. Cümlenin hemen alt kısmında boş bırakılan yere nüans veya ritmik yapılar konulmuştur.

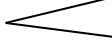

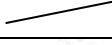

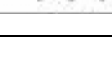

Cümlelere ritmik yapılar konulurken, öğrencinin hatırlaması gereken yerlere konulmasına ve cümle yapısını bozmamasına dikkat edilmiştir. Metine nüanslar eklenirken hem öğrencilerin hatırlaması gereken yerlere konulmasına hem de öğrenciler için tiyatral ifade biçiminde gözükecek yerlere konulmasına dikkat edilmiştir.

Metinler düzenlenirken aşağıdaki aşamalar izlenmiştir:

- Öncelikle 3. Sınıf öğrencilerinin seviyelerine uygun öyküleyici metinler 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndan seçilmiştir.
- Metinlerin daha önce öğrencilerin karşılaşmadıkları metinler olmasına dikkat edilmiştir.
- Metinler, paragraflar arası boşluklar bırakılarak yeniden yazılmış ve düzenlenmiştir.
- Boşluk bırakılan yerlere (hemen cümlelerin altına) nüanslar ve ritmik yapılar yerleştirilmiştir.
- Nüanslar ve ritmik yapılar öğrencilerin hatırlaması gereken yerlere yerleştirilip, metin okunurken öğrenciye garip gelmeyecek şekilde konulmuştur.
- Düzenlenen metin Türkçe Öğretim elemanlarına dinletilerek noktalama işaretlerine uygun biçimde tekrar ele alınmıştır.
- Düzenlenen metin Müzik Öğretim elemanlarına dinletilerek uzman görüşü alınmıştır.
- Düzenlenen metin öğrencilere okunmadan önce provası yapılmıştır.

Aşağıdaki tabloda dinleme metinlerini düzenlenirken kullanılan ritmik yapılar ve nüans ifadeleri gösterilmiştir. Kullanılan tüm ritmik yapıların gösterilmesi mümkün olmadığından dolayı herkesçe bilinen ve örnek teşkil eden yapılar gösterilmiştir. Metinlerde ritmik yapılar cümlelere ve kelimelere göre araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Bu sebepten dolayı metinlerde çok uzun ritmik ifadeler yer almaktadır ve tablo üzerinde gösterilmesi pek mümkün değildir.(bkz. EK-6)

Çizelge 3.1: Müzikal dinamiklerle yeniden yapılandırılmış dinleme metinlerinde kullanılan bazı ritmik yapılar ve nüanslar

Van		Piano	<i>p</i>
Haydi		Forte	<i>f</i>
Karaman		Cresendo	
Gelibolu		Decresendo	
Ankara		Puandorg	
Terazi			

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Çalışmada verilerin analizinde SPSS 23. (IBM) paket program kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerin oluşturulmasında sayı, yüzde, ortalama, standart sapma gibi merkezi ve yaygınlık ölçütlerinden yararlanılmıştır. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu görsel (histogram) ve analitik (Shapiro Wilk testi) olarak değerlendirilmiştir. Bağımlı değişkenler arasındaki farkın saptanmasında **Paired Sample t Testi (Bağımlı Örneklem İçin t Testi)**, bağımsız değişkenler arasındaki farkın tespitinde ise **Independent Sample t Test (Bağımsız Örneklem İçin t Testi)** kullanılmıştır. Bağımlı Örneklem İçin t Testi aynı gruba ait iki ortalamanın arasında anlamlı farklılık olup olmadığını araştırmak için kullanılır. Bu analizin bazı varsayımları bulunmaktadır. Aynı gruba ait iki ölçüm olmalıdır. Bağımlı değişkene ait veriler en az eşit aralık ölçeği düzeyinde olmalı ve iki ölçüm arasındaki farklar normal dağılımalıdır (Field, 2009; Gravetter & Wallnau, 2007 Akt. Kilmen, 2015; 163). Bağımsız Örneklem İçin t Testi, birbiriyle ilişkisi olmayan iki gruba ait verilerin ortalamaları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını araştırmak için kullanılan parametrik bir testtir. Bu analiz bazı varsayımlar altında gerçekleşir Bunlardan biri, iki grubun birbirinden bağımsız olmasıdır. Veriler en az eşit aralık ölçeğinden elde edilmiş olmalıdır. Örneklemelerin geldiği evrenlerin varyansları homojen olmalı ve normal dağılım sergilemelidir (Büyüköztürk, 2004; Field, 2009; Weinberg & Abramowitz, 2002 Akt.

Kilmen, 2015; 129). Çalışmada istatistiksel olarak p değerinin 0,05'in altında olması anlamlı kabul edilmiştir.

IV. BÖLÜM

4. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde verilerin çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgular ve yorumlar aktarılmıştır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

- Müzikte kullanılan gürlük terimleri (nüanslar) dinleme metnine uyarlandığında, öğrencilerin dinlediğini anlamasını etkilemekte midir?

Birinci alt problemde dinleme metinlerinde nüanslar ile ifade edilen sözcük ve cümlelerin öğrenciler üzerindeki etkisi açıklanmaya çalışılmıştır. Metinlere yerleştirilen nüanslar sontestte öğrencilere soru olarak gelen sözcük ve cümlelere yerleştirilmiştir. Sontestte 2, 7, 8, 9 ve 10. Soruların metin içerisindeki cevapları deney grubuna nüans ifadeleri ile okunmuştur. Ölçüm yapılırken “Bağımlı Örneklem için T Testi” kullanılmıştır. Bu analiz yöntemi aynı gruba ait iki ortalamanın arasında anlamlı farklılık olup olmadığını araştırmak için kullanılır.

Tablo 4.1: Deney grubundaki öğrenciler üzerinde kullanılan nüans değişkeninin öntest-sontest ölçümü karşılaştırılması

Değişken	DENEY GRUBU			DENEY GRUBU			sd	t	p*
	Öntest Puanları			Sontest Puanları					
	N	X	S	N	X	S			
Nüans	40	3,00	1,06	40	3,17	1,15	39	-0,86	0,39

Deney grubu öğrencilerine uygulanan ölçekteki 2, 7, 8, 9 ve 10. Sorular, dinleme metninde nüanslar ile ifade edilmiştir. Tablo 4.1’de bu soruların öntest ve sontest puanları açısından karşılaştırılmasında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Fakat karşılaştırmada görüldüğü üzere ön test puanı 3,00’dan sontestte 3,17’ye küçüğe olsa bir artış göstermiştir. Nüans değişkeni üzerinde dinlediğini anlama üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanamamıştır.

Tablo 4.2: Deney grubu öğrencileri tarafından öntest ve sontestte bulunan soruların cevaplanma oranı

	DENEY GRUBU			
	ÖNTEST		SONTEST	
	N	%	N	%
1. Soru	23	57,5	26	65
2. Soru	37	92,5	37	92,5
3. Soru	27	67,5	28	70
4. Soru	25	62,5	29	72,5
5. Soru	26	65	27	67,5
6. Soru	18	45	29	72,5
7. Soru	8	20	16	40
8. Soru	21	52,5	15	37,5
9. Soru	30	75	32	80
10. Soru	24	60	27	67,5

Tablo 4.2’de deney grubu öğrencileri tarafından öntest ve sontest sorularının cevaplanma oranları görülmektedir. Bu sonuçlara göre deney grubunda öntestte en sık doğru cevaplanan sorular sırasıyla 2. soru (%92,5), 9. soru (%75,0) ve 3. sorudur (%67,5). Sontestte en sık doğru cevaplanan sorular sırasıyla 2. soru (%92,5), ve 9. sorudur (%80,0). Bu sonuca göre dinleme metinlerinde nüans kullanmak öğrencileri olumsuz etkilememektedir diyebiliriz. Dinleme metinlerinde 2, 7, 8, 9 ve 10. Soruların cevapları nüanslar ile ifade edilmiştir ve en çok cevaplanan sorular 2. ve 9. Sorulardır.

Sonuç olarak dinleme metinleri içerisinde nüans ifadelerinin kullanımı bu araştırmada istatiki olarak anlamlı değildir. Öğrencilerin dinlediğini anlamasına etkisi görülmemiştir. Fakat en fazla cevaplanan sorular olan 2. ve 9. soruların cevapları

nüanslar ile ifade edilmiştir. Bu sonuç araştırmada sözcük ve cümlelerde kullanılan nüans ifadelerinin öğrencileri olumsuz etkilemediğini göstermektedir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

- Ritmik karaktere sahip dinleme metinleri, öğrencilerin dinlediğini anlamasını etkilemekte midir?

İkinci alt problemde dinleme metinlerinde ritmik yapılar ile ifade edilen sözcük ve cümlelerin öğrenciler üzerindeki etkisi açıklanmaya çalışılmıştır. Metinlere yerleştirilen ritmik yapılar sontestte öğrencilere soru olarak gelen sözcük ve cümlelere yerleştirilmiştir. Sontestte 1, 3, 4, 5 ve 6. Soruların metin içerisindeki cevapları deney grubuna ritmik yapılar ile okunmuştur. Ölçüm yapılırken “Bağımlı Örneklemeler için T Testi” kullanılmıştır. Bu analiz yöntemi aynı gruba ait iki ortalamasının arasında anlamlı farklılık olup olmadığını araştırmak için kullanılır.

Tablo 4.3: Deney grubundaki öğrenciler üzerinde kullanılan ritmik yapıların öntest-sontest ölçümü karşılaştırılması

DENEY GRUBU									
Değişken	Öntest Puanları			Sontest Puanları			sd	t	p*
	N	X	S	N	X	S			
Ritmik Yapılar	40	2,97	1,25	40	3,47	1,21	39	-2,68	0,01

Deney grubu öğrencilerine uygulanan ölçekteki 1, 3, 4, 5 ve 6. sorular, dinleme metninde ritmik yapılar ile ifade edilmiştir. Tablo 4.3’de ritmik yapılar ile ifade edilen soruların öntest ve son test puanlarının karşılaştırılması verilmiştir. Bu karşılaştırılmaya göre dinleme metinlerinde ritmik yapıların kullanılması istatistiksel olarak anlamlı bir fark ortaya koymaktadır ($p=0,01$). Ritmik yapılar öğrencilerin dinlediğini anlamasına olumlu katkılar sağlamıştır.

Tablo 4.4: Deney grubundaki öğrenciler üzerinde kullanılan ritmik yapıların ve nüansların öntest-sontest ölçümü karşılaştırılması

DENEY GRUBU									
Değişken	Öntest Puanları			Sontest Puanları			sd	t	p*
	N	X	S	N	X	S			
Ritmik Yapılar	40	2,97	1,25	40	3,47	1,21	39	-2,68	0,01
Nüans	40	3,00	1,06	40	3,17	1,15	39	-0,86	0,39

Tablo 4.4’de deney grubunun dinleme metinlerine uygulanan ritmik yapılar ve nüansların öntest ve sontest puanlarının karşılaştırılması verilmiştir. Deney grubu öğrencilerine uygulanan ölçekteki 1, 3, 4, 5 ve 6. sorular, dinleme metninde ritmik yapılar ile ifade edilmiş, 2, 7, 8, 9 ve 10. Sorular, dinleme metninde nüanslar ile ifade edilmiştir. Ritmik yapılarla ifade edilen cevapların sorularında öğrencilerin son test puanları öntest puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek saptanırken ($p=0,01$), nüanslarla ifade edilen cevapların sorularında sontest ve öntest puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Bu sonuç dinlediğini anlamada ritmik yapılar ile ifade edilen sözcük ve cümlelerin nüanslarla ifade edilen sözcük ve cümlelerden daha etkili olduğunu göstermektedir. Nüanslarla ifade edilen sözcük ve cümleler araştırmada istatistiksel olarak anlamlı değildir fakat öğrenciyi de olumsuz etkilememektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

- Dinleme metinlerine uyarlanan nüanslar ille ritmik yapılar öğrencilerin dinlediğini anlamasını etkilemekte midir?

Üçüncü alt problemde dinleme metinlerine nüanslar ve ritmik yapıların uyarlanmasının normaline göre farkının olup olmadığı açıklanmaya çalışılmıştır. Bu durumun açıklanması için deney ve kontrol grubunun öntest ve sontest puanlarının farkına bakılmıştır. Ölçüm yapılırken “Bağımlı Örneklemeler için T Testi”

kullanılmıştır. Bu analiz yöntemi aynı gruba ait iki ortalamasının arasında anlamlı farklılık olup olmadığını araştırmak için kullanılır.

Tablo 4.5: Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin öntest-sontest puanlarının karşılaştırılması

Değişken	Deney Grubu			Kontrol Grubu			sd	t	p*
	N	X	S	N	X	S			
Sontest-Öntest Puan Farkı	40	0,72	1,69	38	0,27	1,99	39	1,08	0,28

Tablo 4.5’de deney ve kontrol grubunun öntest ve Sontest puanlarının karşılaştırılması yapılmıştır. Bu karşılaştırmaya göre gruplar arasındaki puan farkları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark kaydedilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.6: Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin öntest-sontest puanları

Değişken	Deney Grubu			Kontrol Grubu			sd	t	p*
	N	X	S	N	X	S			
Öntest	40	5,92	1,91	38	5,65	1,69	39	0,65	0,51
Sontest	40	6,65	1,90	38	5,97	1,67	75	1,65	0,19

Tablo 4.6’da deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest puanları görülmektedir. Deney grubunun öntest puanı 5,92’den sontestte 6,65’e, kontrol grubunun öntest puanı 5,65’ten sontestte 5,97’e artmıştır. Deney ve kontrol grubu arasında istatistikî bir anlam bulunmasa da deney grubu lehine bir artışın olduğu görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.7: Deney grubu öntest-sontest puan karşılaştırılması

Değişken	Öntest Puanları			Sontest Puanları			sd	t	p*
	N	X	S	N	X	S			
Deney Grubu	40	5,92	1,91	40	6,65	1,90	39	-2,70	0,01

Tablo 4.7’de deney grubu öntest ve sontest puanlarının karşılaştırılması görülmektedir. Bu karşılaştırılmaya göre deney grubu öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir ($p>0,05$).

Ritmik yapıların ve nüansların dinlediğini anlama özelliğine etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Fakat deney ve kontrol gruplarının öntest-sontest puan artışlarına bakıldığında deney grubu lehine bir artışın olduğu görülmektedir. Deney grubu öntest ve sontest puanları arasındaki farka bakıldığında ise istatistikî olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Kullanılan yöntemin deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir fark ifade etmediği fakat deney grubunu olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

V. BÖLÜM

5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara ve sonuçlara bağlı olarak araştırmacı tarafından önerilebilecek düşüncelere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Birinci alt problem ile “Müzikte kullanılan gürlük terimleri (nüanslar) dinleme metnine uyarlandığında, öğrencilerin dinlediğini anlamasını etkilemekte midir?” sorusu cevaplanmaya çalışılmıştır. Bu sorunun cevaplanması için sontestteki bazı sorular deney ve kontrol grubu arasında karşılaştırıp istatistikî olarak anlamlı olup olmadığına bakılmıştır. Sonuç olarak; nüans ifadelerinin dinlediğini anlamaya etkisinin öntest ve sontest puanları açısından karşılaştırılmasında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Fakat ön test puanı 3,00’den 3,17’ye küçüğe olsa bir artış göstermiştir. Nüans değişkeni üzerinde dinlediğini anlama üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Ayrıca soruların cevaplanma sıklığı da istatistikî olarak analiz edilmiştir. Bu sonuçlara göre; deney grubunda öntestte en sık doğru cevaplanan sorular sırasıyla 2. soru (%92,5), 9. soru (%75,0) ve 3. sorudur (%67,5). Sontestte en sık doğru cevaplanan sorular sırasıyla 2. soru (%92,5), ve 9. sorudur (%80,0). Bu sonuca göre dinleme metinlerinde nüans kullanmak öğrencileri olumsuz etkilememektedir diyebiliriz. Dinleme metinlerinde 2, 7, 8, 9 ve 10. Soruların cevapları nüans ile ifade edilmiştir ve en çok cevaplanan sorular 2. ve 9. Sorulardır.

Sonuç olarak dinleme metinleri içerisinde nüans ifadelerinin kullanımı bu araştırmada istatistikî olarak anlamlı değildir. Öğrencilerin dinlediğini anlamasına etkisi yoktur. Fakat öntest puanı ile sontest puanı arasında 3,00’den 3,17’ye küçüğe olsa bir

artış vardır ve en fazla cevaplanan sorular olan 2. ve 9. soruların cevapları nüanslar ile ifade edilmiştir. Buda araştırmada sözcüklerde ve cümlelerde kullanılan nüans ifadelerinin öğrencileri olumsuz etkilemediğini göstermektedir. Tiyatro ve dramada sıkça kullanılan nüans ifadeleri olan sesimizi yükseltip alçaltmanın etkili bir yöntem olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur (Koç, 2003). Bazı değişkenler gözden geçirilerek dinleme metinlerinde nüansların kullanımı tekrar gözden geçirilebilir.

İkinci alt problemde “Ritmik karaktere sahip dinleme metinleri, öğrencinin dinlediğini anlamasını etkilemekte midir?” sorusu cevaplanmaya çalışılmıştır. Bu sorunun cevaplanması için sınıftaki bazı sorular deney ve kontrol grubu arasında karşılaştırıp istatistikî olarak anlamlı olup olmadığına bakılmıştır. Bu karşılaştırılmaya göre dinleme metinlerinde ritmik yapıların kullanılması istatistiksel olarak anlamlı bir fark ortaya koymaktadır ($p=0,01$). Ritmik yapılar öğrencilerin dinlediğini anlamasına olumlu katkılar sağlamıştır.

Bu sonuca göre dinlediğini anlamada ritmik yapılar ile ifade edilen sözcük ve cümlelerin nüanslarla ifade edilen sözcük ve cümlelerden daha etkili olduğunu göstermektedir. Nüanslarla ifade edilen sözcük ve cümleler araştırmada istatistiksel olarak anlamlı değildir fakat öğrenciyi de olumsuz etkilememektedir.

Üçüncü alt problemde “Dinleme metinlerine uyarlanan nüanslar ile ritmik yapılar öğrencilerin dinlediğini anlamasını etkilemekte midir?” sorusu cevaplanmaya çalışılmıştır. Bu sorunun cevaplanabilmesi için deney ve kontrol grubunun öntest-sontest puanları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırılmaya göre gruplar arasındaki puan farkları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark kaydedilmemiştir ($p>0,05$). Fakat deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest puanlarına bakıldığında, Deney grubunun öntest puanı 5,92’den sontestte 6,65’e, kontrol grubunun öntest puanı 5,65’ten sontestte 5,97’e artmıştır. Deney ve kontrol grubu arasında istatistikî bir anlam bulunmasa da deney grubu lehine bir artışın olduğu görülmektedir. Deney grubunun öntest-sontest analizine bakıldığında ise anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır. Araştırmada kullanılan yöntemin deney grubuna olumlu etkisi olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak, Ritmik yapıların ve nüansların dinlediğini anlama değişkenine etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Fakat deney ve kontrol gruplarının öntest-sontest puan artışlarına bakıldığında deney grubu lehine bir artışın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sis ve Başpınar Yörük (2017) çalışmalarında müzikli yaratıcı dinleme etkinliklerinin öğrencilerin dinleme başarısını ve dinlemeye yönelik tutumlarını geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma istatistikî olarak anlamlı çıkmasa bile Sis ve Başpınar Yörük'ün (2017) çalışması, araştırmayı destekler niteliktedir. Bunun yanı sıra Mann (1976) ses efektleri ve müziğin öğrencilerin dinlediğini anlama becerisini geliştirdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Bu çalışmalar bize araştırmanın üzerinde çalışılıp geliştirilebileceğini göstermektedir.

Bunun yanı sıra dinlemenin önemli bir alan olduğu çalışmamızda vurgulanmıştır. Dinlemenin eğitilmesi gereken bir alan olduğu ve dinlediğini anlamada öğrencilerin dikkatinin farklı yollarla çekilebileceği çalışmalar mevcuttur (Bulut ve Karasakaloğlu, 2012; Yazkan, 2000; Sevim ve Turhan, 2017; Yangın, 1998; Center vd., 1999; Köklü, 2003; Osada, 2006).

5.2. Öneriler

5.2.1. Ebeveynlere ve Öğrencilere Yönelik Öneriler

- Eğitim ilk olarak ailede başlar. Aile bireyleri çocuklara dinlemenin önemi hakkında konuşmalar yapabilir.
- Çocuklar dinlemenin önemi hakkında farkındalık kazandıktan sonra bu özelliğini geliştirmeye yönelik etkinlikler yapabilirler. (tekerlemeler, sayışmalar, taklitler vb.)

6.2.2. Öğretmenlere ve Okul Yönetimine Yönelik Öneriler

- Öğrencilerin eğitim hayatının çoğu dinleyerek geçmektedir. Öğretmenler bu konuyla (dinleme) ilgili araştırma yapıp öğrencilere haftada belirli bir saat dinleme etkinliği yaptırabilir.

- Öğretmenler aileleri dinleme konusunda bilinçlendirebilir.
- Okul yönetimi öğretmene materyal konusunda destek olabilir. (teyp, CD çalar, DVD, bilgisayar)
- Okul yönetimi öğrencilerde dinleme konusunda bir farkındalık yaratmak için tüm okulda kitap okuma saati olduğu gibi dinleme etkinliklerini içeren dinleme saati yapabilir.

6.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Dinlediğini anlama konusunun müzik ile etkisinin artırılabilceği çalışmalar yapılabilir.
- Ritmik yapıların olduğu dinleme çalışmaları geliştirilerek deney yapılabilir.
- Bu araştırma bazı değişkenler tekrar gözden geçirilerek farklı bir örneklem üzerinde uygulanabilir.
- Araştırmada uygulanan yöntem matematik, yabancı dil gibi farklı dersler için uygulanabilir.

KAYNAKLAR

- Aarnoutse, C., Van Den Bos, K.P., Brand-Gruwel, S. (1998). "Effects of Listening Comprehension Training on Listening and Reading". *The Journal of Special Education* 32(2): 115-126.
- Akdemir, A. S. (2010). *Videonun Dinleme Becerisine Ön Örgütleyici Olarak Uygulanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akkaş, S. (1993). *Okulöncesi Eğitiminde Müzik*. I. Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aksan, D. (1998). *Her Yönüyle Dil-Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksu, D. (2013). *Bütünleştirici Dinleme Modeli Uygulamalarının İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerine Etkisi*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alpagut, U. (1989). *Keman Eserlerinde Metrik, Ritmik, Armonik ve Dinamik Yapılanmalar ile Bu Yapılanmaların Yayın Kullanımına Yansımalarının Keman Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Arıcı, A., F., Kır, D., B. (2017). "Dinlemeye Hazırlık Çalışmalarının Dinlediğini Anlamaya Etkisi". *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi* (4)8: 265-275.
- Aytan, T. (2011). *Aktif Öğrenme Tekniklerinin Dinleme Becerisi Üzerindeki Etkileri*. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Beken, S., Önal, E., Kemalöglu, Y. (2014). "Yenidoğanda İşitmenin Gelişimi ve İşitme Tarama Testleri". *Bozok Tıp Dergisi* 4(3): 57-62.

- Belet, D., Yaşar, Ş. (2007). “Öğrenme Stratejilerinin Okuduğunu Anlama ve Yazma Becerileri ile Türkçe Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi”. *Journal of Theory and Practice in Education* 3(1): 69-86.
- Bulut, B. (2013). *Etkin Dinleme Eğitiminin Dinlediğini Anlama, Okuduğunu Anlama ve Kelime Hazinesi Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bulut, B., Karasakaloğlu, N. (2012). “Görsel Destekli Dinleme Metinlerinin Anlamaya Etkisi”. *NWSA-EducationSciences* 7(2): 722-733.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. XIV. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Calp, M. (2010). *Özel Eğitim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi*. V. baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Canbay, A. (2012). “Türk Müziği Yorumunda Zamansal Dinamik Biçimlendirme”. *Milli Folklor Dergisi* 95: 274 – 288.
- Center, Y., Freeman, L., Robertson, G., Outhred, L. (1999). “The Effect of Visual Training on the Reading and Listening Comprehension of Low Listening Comprehenders in Year 2”. *Journal of Research in Reading*, 22(2): 241-256.
- Ceran, D. (2015). “Seçici Dinleme İle Not Alarak Dinleme Yöntemlerinin Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisine Etkisi”. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken Journal Of World Of Turks* 7(1). 205-219.
- Ciğerci, F. (2015). *İlkokul Dördüncü Sınıf Türkçe Dersinde Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesinde Dijital Hikâyelerin Kullanılması*. Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Cihangir, Z. (2000). *Üniversite Öğrencilerine Verilen Etkin Dinleme Becerisi Eğitiminin Başkalarını Dinleme Becerisine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Cihangir-Çankaya, Z. (2011). *Kişiler Arası İletişimde Dinleme Becerisi*. II. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Coşkun, E. (2002). “Okumanın Hayatımızdaki Yeri ve Okuma Sürecinin Oluşumu”. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi* 9: 231-232.
- Çalıcı, M. A. (2019). *Ters Yüz Sınıf Yönteminin 6. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelikbaş, K. A. (2010). *Anlama/Dinleme Stratejilerinin Kullanımı İle Dinlediğini Anlama Düzeyi Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. Van: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Daşöz, T. (2013). *Yapılandırılmış Dinleme Etkinliklerinin Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Tutumlarına, Dinleme Kaygılarına Ve Dinlediğini Anlama Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dedebali, N. C. (2014). *Çoklu Ortam Uygulamalarının 6. Sınıf Dinleme Becerisinin Gelişimine Etkisi*. Doktora Tezi. Sinop: Sinop Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Doğan, Y. (2007). *İlköğretim İkinci Kademedeki Dil Becerisi Olarak Dinlemeyi Geliştirme Çalışmaları*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Doğan, Y., Özçakmak, H. (2014). “Dinleme Becerisinin Eğitimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi”. *Ana Dili Eğitimi Dergisi* 2(2): 90-99.
- Eryayar, E. (2011). “Endüstri Ürünleri Tasarımında Gestalt Teorisi Uygulamaları”. *Journal Of Worlds Of Turks*, 3(2): 125-133.
- Ergin, A. ve Birol, C. (2000). *Eğitimde İletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Feridunoğlu, L. (2004). *Müziğe Giden Yol*. Ankara: İnkılap Kitabevi.
- Güleryüz, H. (2003). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

- Gülüm, O. (2013). *Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Keman Eğitimi Alan Öğrencilerin Müzikal Dinamikleri Bilme Ve Uygulama Durumlarının İncelenmesi (Atatürk Üniversitesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güneş, F. (2007). *Ses Temelli Cümle Yöntemi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gürgen, İ. (2008). *Türkçe Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Hampleman, R. (1958). "Comparison of Listening and Reading Comprehension Ability of 4th and 6th Grade Pupils". *Elementary English*. XXXI: 49-53.
- Harmankaya, M. Ö. (2016). *Üstbiliş Stratejileri Eğitiminin Ortaokul Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerine, Dinlemeye Yönelik Tutumlarına ve Dinleme Kaygılarına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İlyasoğlu, E. (2009). *Zaman İçinde Müzik*. VIII. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kaplan, A. (2016). *Türkçe Derslerinde Anlama Stratejileri Kullanımının Öğrencilerin Okuduğunu ve Dinlediğini Anlama Düzeylerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karabacak, E. (2014). *Seçici Dinleme Eğitiminin 6. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisi Üzerindeki Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karakuş-Tayşi, E. (2014). *Öğrenme Stiline Dayalı Eğitiminin Ortaokul Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerine Ve Dinlemeye Yönelik Tutumlarına Etkisi*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasakaloğlu, N., Bulut, B. (2012). "Görsel Destekli Dinleme Metinlerinin Anlamaya Etkisi". *e-Journal of New World Sciences Academy* 7(2): 722-733.

- Kardaş, M., N., Çetinkaya, V., Kaya, M. (2018). “2005-2017 Yılları Arasında Türkiye’de Türkçe Dinleme Becerisi Üzerine Yapılan Çalışmaların Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma”.*Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi (2)1*: 21-32.
- Katrancı, M. (2012). *Üstbiliş Stratejileri Öğretiminin Dinlediğini Anlama Becerisine ve Dinlemeye Yönelik Tutuma Etkisi*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Keleş, E. (2013). *Dinleme Öncesi Ve Dinleme Sonrası Verilen Soruların 5. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Beceri Düzeyine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Kılınç, K. (2015). *Aktif Öğrenme Tekniklerinin 4. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisine Ve Dinlemeye Yönelik Tutumlarına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılınç, A., Keskin, H., Yalanız, T. (2016). “Dokuzuncu Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Stratejileri Öğretiminin Dinlediğini Anlama Becerisine Katkısı”. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi 13(34)*: 38-50.
- Kilmen, S. (2015). *Eğitim Araştırmaları için SPSS Uygulamalı İstatistik*. Ankara: Ayrıntı Matbaası.
- Koç, N. (2003). *Dinleme Becerilerini Kazandırma Yöntemlerinin Uygulanması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köklü, S. (2003). *Türkçe Öğretiminde 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerine Dinlediğini Anlama Davranışının Kazandırılmasına Dramatizasyonun Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Köyel, Y. (2017). *6-16 Yaş Okul Çağı Kekeme Çocuklarda Kekemelik Tedavisine Ek Olarak Müzik Eğitiminin Ritim Algısı Ve Tedavi Sürecine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Kurt, B. (2008). *Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Temel Dil Becerisi Olarak Dinlemenin Gelişimine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Mann, E., E. (1976). *The Effect Of Music And Sound Effects On The Listening Comprehension Of Fourth Grade Students*. Doktora Tezi. United States: North Texas State University.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Melanlıoğlu, D. (2011). *Üstbiliş Stratejileri Eğitiminin İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Dinleme Becerilerine Etkisi*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Oğul, H. (2009). *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Temel Ritim Algılama ve Şarkı Söyleme Becerilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Osada, N. (2004). "Listening Comprehension Research: A Brief Review Of The Past Thirty Years". *Dialogue*,3: 53-66.
- Özbay, M. (2005). *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Özdoğan-Demirci, Ş. (2010). *İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma ve Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesi: Uygulamalı Bir Çalışma*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özkızıldaş, C. (2018). *Ankara Devlet Konservatuvarı Derleme Kayıtlarında Yer Alan Erzurum Yöresi Halk Ezgilerinde Ritim Sazların İcra Ettiği Kalıpların İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Öztosun, Ö. (2002). *İlköğretim Okullarında Müziklendirilmiş Fişlerle Yapılan Eğitimin İlkokuma Öğretisine Etkisi (Ankara Yenimahalle İlçesi Yahya Çavuş İlköğretim Okulu Örneği)*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

- Öztoşun, Çaydere, Ö., Bulut, Alır, E. (2017). “İlkokuma Eğitimi ve Müzik”. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (4): 2058-2080.
- Sağlam, M. (2015).“Bebeklik Dönemi Gelişiminde İşitme Algısı”. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 4(1): 26-31.
- Sevim, O., Turan, L. (2017). “Drama Etkinliklerinin 6. Sınıf-f Öğrencilerinin Dinleme ve Konuşma Becerileri Üzerindeki Etkisi”. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (35): 1-13.
- Sevimli, F.(2015). *Katılımlı Dinlemenin Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisi Üzerindeki Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sunengin Çakır, Ş.Z. (2013). *Fransızca Öğretiminde Avrupa Ortak Başvuru Metni Uygulamalarının Dinlediğini Anlama Becerisine Etkisi*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sungurtekin, Ş. (2005). *Orff Çalgılarının Okul Müzik Eğitimindeki Yeri ve Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sever, S. (2011).*Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. V. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sis, N., Başpınar, Yörük, N. (2017). “Müzikli Yaratıcı Dinleme Etkinliklerinin Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Başarı ve Tutumlarına Etkisi”. *International Journal of Language Academy* (5) 7: 1-16.
- Şahin, C. (2012). *Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisine ve Hatırlama Düzeyine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şafak, P., Demiryürek, P., Yılmaz, H., C. (2018). “Çok Duyulu Öykülerin Ağır ve Çoklu Yetersizliği Olan Görmeyen Öğrencilerin Dinlediğini Anlamalarına Etkisi”.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 19(1): 129-153.

- Tarman, S. (2013) *Atatürk ve Müzik*. II. Baskı. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Tekin, H. (1980). *Okullarımızdaki Türkçe Öğretimi*. Ankara: Mars Matbaası.
- Temizyürek, F. ve Balcı, A. (2006). *Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Okulları Türkçe Programları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Toklu, M., O. (2003). *Dilbilime Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tunç, İ. (2018). *Fernald Tekniğine Uyarlanmış Metinlerin Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Turgay, H. (2002). *Flüt Eğitimi Açısından Nüans Probleminin Çözümünde Teknik Boyutun Kavranmasının Önemi*. Sanatta Yeterlilik Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uysal, B. (2014). *Dinleme Ve Konuşma Becerilerinin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Temelli Bir Model Önerisi*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yangın, B. (1998). *Dinlediğini Anlama Becerisini Geliştirmede Elves Yönteminin Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yazkan, M. (2000). *İlköğretim Okullarının 1. Kademesinde Dinlediğini Anlama Davranışının Kazandırılmasına Dramatizasyonun Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldız, N. (2015). *Dinleme Stratejileri Öğretiminin Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerine Etkisi*. Doktora Tezi. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yurdakul, Y. (2015). *Amaç Belirlemenin Dinlediğini Anlama Üstündeki Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Üniversitesi.

(TDK, 2019, <http://sozluk.gov.tr/> 26 Haziran 2019'da erişildi).

(etimolojiturkce, 2019, <https://www.etimolojiturkce.com/arama/rythme> 26 Haziran 2019'da erişildi).

EKLER

EK-1: Etik Kurul Raporu

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Gökhan EM
 Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
 Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
 Güzel Sanatlar Eğitimi A.B.D,
 Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Sayın **Gökhan EM**,

“İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediği Metni Anlamasında Müzikal Nüans ve Ritmik Yapıların Kullanımının Etkisi” adlı İnsan Araştırmaları Etik Kuruluna yapmış olduğunuz başvuru (Protokol NO. 2018/217) kurulumuzun 21.11.2018 tarihli ve 2018/09 toplantısında değerlendirilerek etik olarak uygun bulunmuştur/~~bulunmamıştır~~. Bilgilerinize sunarız.

Prof. Dr. Hamit COŞKUN (Başkan)

Prof. Dr. Mehmet ERYİĞİT (Üye)

Prof. Dr. Altay EREN (Üye)

Doç. Dr. H. Birol YALÇIN (Üye)

Katılmadı
 Doç. Dr. Seval ALKOY (Üye)

Alın
 Doç. Dr. Abdullah DURAKOĞLU (Üye)

Katılmadı
 Av. Zuhal Demirci (Üye)

EK-2: Araştırma İzni

A.İ.B.Ü - Gelen Evrak No: 31/01/2019-E.3963

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.1881659
Konu : Araştırma İzni

28.01.2019

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) 09/01/2019 Tarihli ve E.252 sayılı yazımız.

Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Gökhan EM'in "İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediği Metni Anlamasında Müzikal Nüans ve Ritmik Yapıların Kullanımının Etkisi" konulu tez çalışması kapsamında uygulama talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve uygulamanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Görüşme formunun (11 sayfa) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesine gönderilmesini rica ederim.

Turan AKPINAR
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza:
Aslı ile Aynıdır

28.01.2019

Adres: Alparslan Türkeş cad. Emniyet Mah.4/A
Yenimahalle/ANKARA
Elektronik Ağ: ankara.meb.gov.tr
e-posta: isticat06@meb.gov.tr

Bilgi için: Ayşe ARDA

Tel: 0 (312) 212 36 00
Faks: 0 (312) 221 02 16

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 68f3-b767-32c2-8bc0-3345 kodu ile teyit edilebilir.

EK-3: Veli Bilgilendirme Formu**Veli Bilgilendirme Formu**

Sayın Veli,

İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediği Metni Anlamasında Müzikal Nüans ve Ritmik Yapıların Kullanımının Etkisi” başlıklı bir çalışma yürütmekteyiz.

Bu amaçla, velisi olduğunuz öğrencinize okul ders saatinde, sınıf öğretmeni gözetiminde **müzik eşlikli okuma metinleri dinletilerek, metni anlama becerisi** test edilecektir. Üç hafta süresince ve haftada bir ders saati olmak üzere uygulama yapılacaktır. Araştırma için Abant İzzet Baysal Üniversitesi Etik Kurul Onayı ve Milli Eğitim Bakanlığı izini alınmıştır.

Araştırma konusu ve uygulamanın öğrencinizi olumsuz yönde etkileyebilecek herhangi bir riski bulunmamaktadır. Aynı zamanda çocuğunuzun akademik çalışmasında herhangi bir şekilde aksama olmayacaktır.

Araştırma katılımcısı çocuğunuzun kimlik bilgisi gizli tutulacaktır. Araştırmadan elde edilen bilgiler toplu olarak değerlendirilecek, bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırma katılımı gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bu nedenle velisi olduğunuz öğrencinizin araştırmaya katılımı için izniniz ve onayınız gerekmektedir. Bu bilgilendirmeyi okuduğunuzu ve çocuğunuzun araştırmaya katılımını onaylıyorsanız lütfen aşağıdaki kısmı imzalayınız.

Araştırmacı:

Gökhan EM (Yüksek Lisans Öğrencisi)

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Araştırma ile ilgili açıklamayı okudum ve
ilkokulu,.....sınıfında okuyan
 çocuğum.....nın araştırmaya katılımını onaylıyorum.

Veli

İmza

Tarih

EK-4: Gönüllü Bilgilendirme Formu**GÖNÜLLÜ BİLGİLENDİRME FORMU****1. Çalışmanın adı:**

“İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediği Metni Anlamasında Müzikal Nüans ve Ritmik Yapıların Kullanımının Etkisi

2. Araştırmacıların adları, kurumları ve iletişim numaraları.

Bu araştırma AİBÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi A.B.D, Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksel Lisans öğrencisi; Gökhan EM tarafından, yüksek lisans tezi olarak Doç. Dr. Sadık YÖNDEM danışmanlığında yürütülmektedir.

Gökhan EM

E-Posta Adresi: gokhanem@hotmail.com

ADRES: Karşıyaka Mah. Şehit Aydın Eryılmaz Sok. Barış Apt. No: 33/5 Gölbaşı/Ankara

TEL: (506) 4834167

Doç. Dr. Sadık YÖNDEM

TEL: (534) 079 24 09

E-Posta adresi: sadyon2002@yahoo.com

ADRES: A.İ.B.Ü Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi A.B.D, Gökçöy Yerleşkesi, 14280 BOLU

3. Araştırma amacının anlaşılır ve özet açıklaması:

Amacımız; ilkokul 3. Sınıf öğrencilerinin dinledikleri metinleri daha etkin anlamasını sağlamaktır. 3. Sınıf öğrencilerinin genellikle dinledikleri metni anlamalarında, pek çok engelleyici olduğu düşünülmektedir. Bunlardan bazıları; okuyucunun monoton biçimde okuması, öğrencinin algısı vb. olarak sıralanabilir. Bu çalışmada müzikal nüans ve ritmik yapılar ile süslenen okuma metni ile öğrencilerin dinleme algısını etkilemek amaçlanmaktadır. Bu amaçla seçilen okuma metinleri müzikal nüans ve ritmik yapılarla şekillendirilecektir. Metinde monotonluk giderilip dikkati uyaracak noktalar oluşturulacak ve öğrencilere uygulanıp sonuçlar değerlendirilecektir.

Özet

Bu araştırma 2018-19 eğitim öğretim yılında Ankara ili Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında okuyan 3. Sınıf öğrencilerinden seçilecek bir gruba dinledikleri metni anlama düzeylerini belirlemek amacıyla yapılacaktır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan metin uygulanarak daha önceden hazırlanmış ölçüm aracıyla değerlendirmesi yapılacaktır. Yarı deneysel olarak yapılandırılan bu araştırma için deney ve kontrol grupları oluşturulacak, müzikal nüans ve ritmik yapılarla oluşturulmuş okuma metni deney grubuna uygulanarak normal metne göre etkililiği sınanacaktır. Araştırma sonunda elde edilen veriler bilimsel yöntemler dahilinde bilgilerinize sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dinlediğini anlama, müzikal nüanslar, ritmik yapılar, dinleme algısı

4. Neden ben seçildim?

Araştırma ilköğretim 3. Sınıflar ile sınırlandırılmıştır.

5. Araştırmaya katılmak / bir kez katıldıktan sonra sonuna kadar devam etmek zorunda mıyım?

Araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Görüşleriniz yalnızca araştırmanın amaçları doğrultusunda, kimlik bilgileri belirtilmeksizin kullanılacak, başka hiçbir amaçla ve hiçbir şekilde üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Uygulamanın istediğiniz anında, diğer katılımcıları etkilemeden araştırmadan ayrılmak istediğinizi uygulayıcıya herhangi bir neden veya koşul belirtmeden ifade edebilir ve ayrılabilirsiniz.

6. Katılmayı kabul edersem bana ne yapılacaktır?

Bu araştırmaya katılmayı kabul ederseniz hazırladığımız dinleme metnini dinlemeniz ve size verilen soruları cevaplamanız istenecektir.

7. Araştırmaya katılmanın olası dezavantajları ve riskleri nelerdir?

Araştırmaya katılmanızın hiçbir dezavantajı veya riski yoktur.

8. Araştırmaya katılmanın olası yararları nelerdir?

Katılımınız, dikkat toplama, algıyı etkileme gibi konularda size faydalı olabilir. Dinleme metinlerini farklı bir pencereden dinleyerek yeni bir anlatım sistemi de tanımak faydalı olabilir.

9. Araştırma masrafları:

Katılımcıların herhangi bir nedenden dolayı masraf yapmaları gerekmemektedir

10. Araştırmada ters giden bir şey olursa?

Araştırmacılar, uygulamalarla ilgili her türlü desteği sağlayacak ve gerektiğinde aydınlatıcı ek açıklamalar yapacaktır.

11. Kimlik bilgilerim ve elde edilen verilerin gizliliği nasıl sağlanacak?

Gizlilik: Araştırma sürecinde, sizden isminizi belirtmeniz ya da yazmanız istenmeyecektir. Dolayısıyla, bilgileriniz anonim kalacaktır. Tüm veriler, araştırmacılar tarafından başkalarının erişimine açık olmayan elektronik bir ortamda ve kilitli bir dosya dolabında titizlikle muhafaza edilecektir.

Bilgilere giriş: Verilere erişim yalnızca araştırmacılar tarafından mümkün olacaktır. Başka araştırmacı ya da uzmanların verileri görmeleri gerektiğinde veri kodları kullanılacak, veri kaynağı ve özellikleri hakkında bilgi verilmeyecektir.

12. Araştırma sonunda bana bilgi verilecek mi?

Araştırmanın sonuçları toplu olarak değerlendirilecektir, bilimsel bir çalışma ortamında sunulacaktır.

13. Araştırma sonuçlarına ne olacak?

Araştırma sonuçları, İstatistiksel Yöntemlerle analiz edilip işlenecek ve bunun sonucunda elde edilen bilgiler rapor edilecektir.

14. Daha ayrıntılı bilgi için,

Araştırma hakkında daha detaylı bilgi almak amacıyla aşağıda isimleri belirtilen araştırmacılarla iletişim kurabilirsiniz.

Gökhan EM

E-Posta Adresi: gokhanem@hotmail.com

ADRES: Karşıyaka Mah. Şehit Aydın Eryılmaz Sok. Barış Apt. No: 33/5 Gölbaşı/Ankara

TEL: (506) 4834167

Doç. Dr. Sadık YÖNDEM

TEL: (534) 079 24 09

E-Posta adresi: sadyon2002@yahoo.com

ADRES: A.İ.B.Ü Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi A.B.D, Gököy Yerleşkesi, 14280 BOLU

15. Teşekkür:

Araştırmaya katılımınızdan ve katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz

16. İAEK onayı:

Bu araştırma “Abant İzzet Baysal Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu” tarafından onaylanmıştır.

17. Şikâyet için başvuru adresi verilmelidir;

Bu araştırma Abant İzzet Baysal Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır. Araştırmaya katılımınızla ilgili her hangi bir şikâyetiniz varsa Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Hamit COŞKUN (Tel: 03742541310) bildirebilirsiniz. Her tür şikâyetiniz gizlilikle değerlendirilecek, araştırılacak ve sonuç hakkında tarafınıza bilgi verilecektir.

Bilgilendirme formunun katılımcıda kalacaktır ve onam formunun araştırmaya katılmadan önce imzalanması gerekmektedir.

EK-5: Dinleme Anlama Başarı Testi

ADI:

SOYADI:

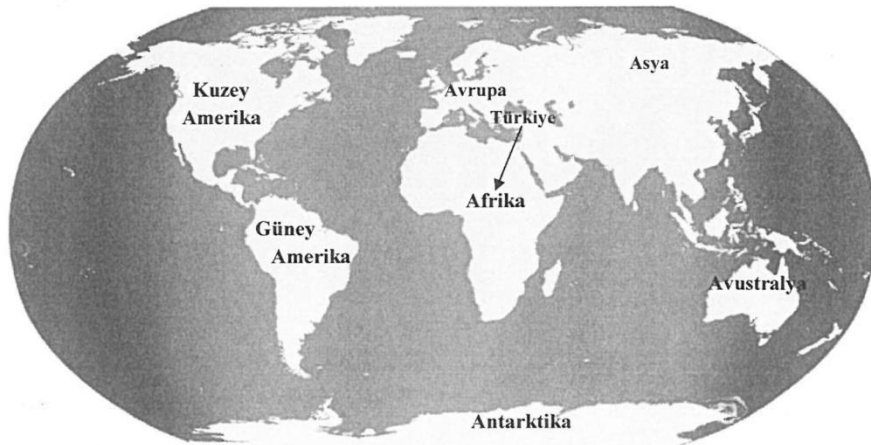
SINIFI:

DİNLEME-ANLAMA BAŞARI TESTİ

(Aşağıda dinlediğiniz metinle ilgili 10 adet çoktan seçmeli soru yer almaktadır. Soruların yalnızca bir seçeneği doğrudur. Soruları dikkatlice okuyup doğru seçeneği yuvarlak içine alınız/işaretleyiniz. Süreniz 15 dakikadır. Başarılar.)

1. Aşağıdakilerden hangisi küçük köpek Pepe'nin özelliklerinden biri değildir?
 - A. Gözleri siyahtır
 - B. Gövdesi beyazdır.
 - C. Kulakları kahverengidir.
2. Küçük köpek Pepe kuşları görünce ne yaptı?
 - A. Kuşlarla tanışmak için patilerini salladı.
 - B. Kuşları tanışmak için peşlerinden koştu.
 - C. Kuşlarla tanışmak için havladı.
3. Leylek ile Pepe nerede tanıştı?
 - A. Çitin ön tarafında.
 - B. Kulübenin yanında.
 - C. Bahçenin ortasında.
4. Hangisi Pepenin peşinden koştuğu hayvanlardır?
 - A. Martı- Kedi
 - B. Serçe- Leylek
 - C. Kelebek- Çekirge
5. Leylekler havalar soğumaya başlayınca nereye göç etmektedirler?
 - A. Kuzey Afrika
 - B. Güney Afrika
 - C. Orta Afrika
6. Leylekler Türkiye'ye ne zaman gelmektedirler?
 - A. Mart ayının sonunda
 - B. Ağustos ayının sonunda
 - C. Nisan ayının sonunda

7. Leylekler Türkiye'ye niçin gelmektedirler?
 A. Seyahat etmeyi sevdikleri için.
 B. Sıcak ülkelerde yaşayabildikleri için.
 C. Çocukları Türkiye'de dünyaya geldiği için.
8. Aşağıdakilerden hangisi leyleklerin göç ederken birlikte hareket etmelerinin sebepleri arasında **gösterilemez**?
 A. Yolları bir hayli zorlu olduğu için.
 B. Birbirlerini kaybetmemeleri için.
 C. Uzun yolları aşabilmeleri için.
9. Aşağıdakilerden hangisi dinlediğiniz metinde geçen, "Beraberlik içerisinde yapılan işler daha iyi neticeler verir" anlamına gelen atasözüdür?
 A. Bir elin nesi var iki elin sesi var.
 B. Baş başa vermeyince taş yerinden kalkmaz.
 C. Birlikten kuvvet doğar.
10. Aşağıda ok işareti ile gösterilen leyleklerin göç hareketi ne zaman gerçekleşmektedir?
 A. İlkbahar sonunda
 B. Yaz sonunda
 C. Sonbahar sonunda

EK-6: Müzikal Dinamiklerle Yeniden Yapılandırılmış Dinleme Metinleri

KİTAP: MEB-TÜRKÇE 4. DERS KİTABI

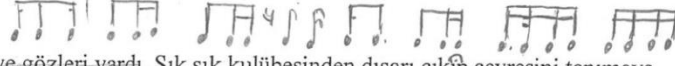
METİN TÜRÜ: ÖYKÜLEYİCİ

METİN: KÜÇÜK KÖPEK PEPE

①

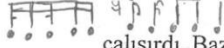
KÜÇÜK KÖPEK PEPE

Küçük köpek Pepe, çok sevimliydi. Beyaz gövdesi, kahverengi kulakları

ve gözleri vardı. Sık sık kulübesinden dışarı çıkıp çevresini tanımaya

ve kahverengi gözleri vardı

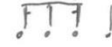

çalışırdı. Bazen, havlayarak bir kelebeğin peşine takılır bazen de,

çekirgeleri kovalardı.

Bir gün gökyüzünde, daha önce hiç görmediği kuşlar gördü. Bu kuşların

bacakları, gagaları ve kanatları uzundu. Siyah beyaz tüyleri vardı. "Bunlar

da nereden çıktı? Ne kadar çok kuş var gökyüzünde!" diye kendi kendine

f

söylendi.

Pepe, "Hav hav hav! Héy! Buraya bakın, buraya bakın!" diye havladı.

Kuşlardan biri Pepe'yi duymuştu. Süzülerek Pepe'nin yanına geldi. Çitin

üzerine kondu:

"Evet, küçük köpek, söyler misin sorun nedir? Niçin havlıyorsun?" diye

f p
sordu

②

Küçük Köpek

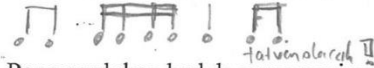
Pepe, biraz meraklı biraz utangaç "Şey, sizi daha önce hiç görmedim

buralarda. Ne serçeye ne de martıya benziyorsunuz. Gagalarınız kırmızı,

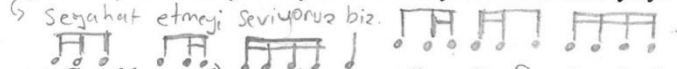
kanatlarınız da ayaklarınız da upuzün." dedi.

Leylek gülümseyerek "Bize leylek derler. Göçmen kuşlarız biz." dedi.

Pepe sordukça leylek cevap veriyordu. "Göçmen kuş mu?" diye sordu

Pepe. "Evet. Seyahat etmeyi seviyoruz. Mart ayı sonunda Türkiye'ye

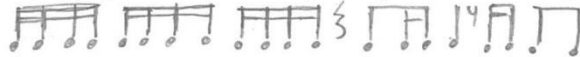
geliyoruz. Çocuklarımız burada dünyaya geliyor. Sonra, onları da alıp

Güney Afrika'ya göç ediyoruz." diye cevapladı Leylek.

Pepe "Niye gidiyorsunuz ki Afrika'ya? Hep burada kalsanız ya!" dedi.

Leylek, "Sıcağı seviyoruz biz. Burada hava soğumaya başlayınca göç

ediyoruz. Ağustos ayı sonunda yola çıkmaya başlıyoruz. Yolumuz uzun ve

zorlu ama her sene bunu yapıyoruz." dedi.

"Ne kadar da kalabalıksınız. Hep böyle mi göç edersiniz?" dedi Pepe.

Leylek bu soruya da şöyle cevap verdi: "Doğru ama şunu unutma! Birlikten

3

Küçük köpek

kuvvet doğar. Birlik olmasak, uzun yolları aşıp buralara gelemzdik. ~~Birlik~~

Birlik olmak bizim için çok önemlidir.”

Leylek bunları söyledikten sonra Pepe'ye “Arkadaşlarıma yetişmem

gerekıyor. Artık gitmeliyim. Geçen seneki yuvalarımızı tamir edeceğiz.”

dedi. Pepe Leyleğe “Sizi tanıdığımı çok sevindim.” dedi. Leylek de “Ben

Ben de seni tanıdığımı çok sevindim. Yaz boyu buradayız. Görüşmek üzere!”

dedi. Böylece sohbetlerini noktaladılar.

Leylek uzun kanatlarını birkaç kere çırparak havalandı. Pepe de ardından

“Güle güle. Görüşmek üzere...” diyerek patilerini salladı. Yeni bir arkadaş

edinmenin mutluluğu içerisinde kulübesinin yolunu tuttu.

Demirhan KADIOĞLU

(Düzenlenmiştir.)

KİTAP: MEB-TÜRKÇE 4. DERS KİTABI

METİN TÜRÜ: ÖYKÜLEYİCİ

METİN: ÇEYREK ELMA

①

Çeyrek Elma

Hop hop tavşan, güz sonlarına doğru ormanda geziyormuş. Bu bahçede, dalda kalmış bir tek

elma görmüş: "Şunu alayım da karnımı doyurayım, elmaya da bayılırım." demiş.

Demiş ama tavşan ağaca çıkamaz ki. Bir çözüm bulmak için kara kara düşünürken, ağacın

birinde bir karga görmüş. Bu bizim Gakgak Karga'yıymış. Tavşan ona doğru koşmuş: "Ocağına

düştüm karga kardeş! Bana bir iyilik yap." demiş. "Olur." demiş karga. "Söyle bakalım

neymiş benden istediğin iyilik?" Tavşan: "Şu elma ağacında bir elma var. Ben bir tavşan

olduğum için ağaca çıkamıyorum. Karnım da çok aç. Sen elmayı gagalasan da elma yere düş

düşse ben de onu afiyetle yesem." Nasıl olduysa karganın iyilik damarları kabarmış: "Senin

iyilik dediğin buysa mesele yok." demiş karga. "Şimdi yaparım". Tünediği ağaçtan elma

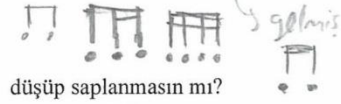
ağacına doğru uçmuş karga. Bir gaga, iki gaga derken daldaki, elmayı düşürmüştü. O sırada

②

Gagal Elma

Dikdik Kirpi de aşıya, yuvasının önüne güneşlemeye çıkmış. Elma tam da onun dikenlerine

düşüp saplanmasın mı?

Tavşan elmasını almaya koşarken kirpi de yürümeye başlamış. Tavşan arkasından telaşla:

"Hey kirpi kardeş! Elmamı nereye götürüyorsun?" diye bağırılmış. "Dur, dur."

Kirpi, tavşana dönmüş: "Ne elması, kimin elması?" demiş. "Bu benim elmam. Benim sırtıma

düştü. Benim dikenlerime saplandı. Bu durumda elma, nerden senin oluyormuş?"

"Onu bunu bilmem." demiş tavşan. "Bu elma bana aittir. Hemen çıkar şunu dikenlerinden,

bana ver. Açlıktan bayılacağım şimdi!" Onlar verirsin, vermem diye çekişirlerken söze karga

karışmış. İkisine de: "O elma ne senin ne de senin." demiş. "Ağaçtan gagalayıp düşüren kim?"

Ben! Demek ki elma asıl benim. Zaten ben onu tavşan için değil kendim için koparmıştım."

Kavga böyle sürüp giderken onların sesine Tonton Ayı koşup gelmiş: "Ne oluyor burada

yahu?" diye sormuş. "Nedir bu şamatanız? Birbirinizden alıp veremediğiniz şey ne?"

3

Gezici Elma

Her biri kendine göre aıya olayı anlatmış. Tavşan: "Sen akıllı bir hayvansın ayı kardeş."

demiş. "Şu işi bir çözümler. Bizim yargıcımız ol. Elma kiminse al, ona ver. Ne dersen

razıyım." "Ben de, ben de." diye bağırırır kirpi ile karga da. "Elmayı önce kim gördü?" diye

sormuş ayı. "Ben." demiş tavşan. "Peki dalından kim kopardı?" "Tabii ki de ben." Demiş

karga. "Ya aşağıda bekleyeniniz kimdi?" "Bendim o bekleyen!" demiş kirpi.

Tonton ayı gülererek: "Bu işte hepiniz ayrı ayrı haklısınız." demiş. "Bu yüzden hepiniz elmanın

gerçek sahibisiniz." "Öyle de olsa, elimizde topu topu bir tek elma var." demiş tavşan. "Bunu

kim alacak? Asıl sorunumuz o bizim." Ayı yine gülererek: "Elmayı aranızda üç eşit parçaya

bölün. Sorunuz da hakça çözümlensin." demiş. "Böylece herkes de hakkını almış olur."

"Çok doğru söyledin." demiş karga. "Nasıl da akıl etmedik bunu?" "Ayı kardeşin hakkı var."

demiş kirpi. "Madem öyle" demiş tavşan "Elmayı üçe değil dörde bölelim. Hem daha eşit olur

hem de aıyı bu güzel düşüncesinden ötürü ödüllendirmiş oluruz."

Öyle de yapmışlar, elmayı dörde bölmüşler, kardeş kardeş yemişler.

Tarık Dursun K.

KİTAP: MEB-TÜRKÇE 4. DERS KİTABI

METİN TÜRÜ: ÖYKÜLEYİCİ

METİN: TARLADAKİ HAZİNE

①

TARLADAKİ HAZİNE

Eskiden köyün birinde, çok bilge bir çiftçi yaşamış. Her insan gibi bu çiftçi de zamanı

gelince ihtiyarlamış. İyice yaşlandığında ise hastalanıp yatağa düşmüş, Artık ölüm döşeğinde

olduğunu hisseden çiftçi, çocuklarını başına toplamış ve "Sevgili yavrularım!" demiş "Şimdi

söyleyeceklerime iyi kulak verin. Artık yaşlandım ve çok hastayım. Biliyorsunuz ki, yakında

öleceğim."

Çiftçinin çocukları hiç beklemedikleri bu sözler karşısında şaşırılmışlar. "Aman babacığım!"

demiş hepsi de. "Allah gecinden versin."

Çiftçi devam ederek, "Yok yok!" demiş "Bu hastalık beni sağ bırakmaz artık. Ölmeden önce

size önemli bir şey açıklayacağım. Aklınızda iyi tutun haaa, tarlamızda altın var, Toprağı iyi

kazarsanız altını bulursunuz."

② Tarladaki Hazine

Çiftçi bu sözleri söyledikten üç gün sonra ölmüş. Babalarını mezara koyan çocuklar tarladaki

altınları aramaya koyulmuşlar. Fakat tarlanın altını üstüne getirdikleri halde, tek bir altın bile

bulamamışlar. Kendilerini boşu boşuna çalıştıran babalarına kızıyorlarmış.

Tarlayı bu kadar çok eşeledikten sonra, ona buğday ekmekten başka çarelerinin, olmadığını

düşünmüşler.

Bilenler bilir ki, toprak ne kadar çok alt üst edilip yoğrulursa verim de o kadar çok olur.

Toprak ne kadar alt üst edilip yoğrulursa verim de o kadar çok olur

Çocuklar bilmeden, işte bunu yapmışlar. Ektikleri tarlayı hasat ettiklerinde herkesten çok

buğday elde etmişler.

Babalarının "Tarlada altın var." sözünün ne anlama geldiğini işte o zaman anlamışlar.

Mehmet Vural

ÖZ GEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Gökhan EM

Doğum Tarihi : 22.12.1991

Doğum Yeri : Ankara

Eğitim Durumu : 2016-2019 **Abant İzzet Baysal Üniversitesi (Bolu) Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Eğitimi**

2012-2016 **Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Ana Bilim Dalı Lisans Eğitimi**

2005-2010 **Dr. Şerafettin Tombuloğlu Lisesi (Ankara)**

1997-2000 **Baldudak İlköğretim Okulu (Ankara)**

Yabancı Diller : **İngilizce**

Yökdil: 55

Deneyimler : TRT Ankara Radyosu Çoksesli Gençlik Korosu'nda korist olarak bulundu. Özengen müzik eğitimi merkezleri ve halk eğitim merkezlerinde halen gitar eğitmenliği yapmakta. Klasik gitar ve koro üzerine birden fazla festivale katıldı. Sesversus acapella topluluğunda tenor olarak sahne aldı. "Türkiye'de Tez ve Makale Olarak Yayımlanmış Gitar Öğretiminde Kullanılan Farklı Yaklaşımların İncelenmesi" ve "Üniversitelerdeki Seçmeli Müzik Dersine İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşleri: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Örneği" isimli iki makale yayımladı. Nirvana Sosyal Bilimler'de müzik editörlüğü görevinde bulundu. Darrüşifa Havacılık ve Hemşirelik Meslek Lisesi'nde müzik öğretmenini olarak 1 yıl görev aldı. Özel Özgün Bilgi İlkokul ve Ortaokulu'nda halen müzik öğretmenliği yapmakta.